

IWONA BIŃKOWSKA I JERZY ILKOSZ

**KWERENDA HISTORYCZNA
PLACU POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH
(ZIELEŃ)**

WROCŁAW 1999

WSTĘP

Plac Powstańców Śląskich, jako założenie urbanistyczne i parkowe, nie był dotąd tematem żadnego opracowania monograficznego.

Poszukując materiałów źródłowych dotyczących wytyczenia oraz zagospodarowania obecnego placu Powstańców Śląskich przeprowadzono kwerendę we wszystkich państwowych i miejskich zbiorach ikonograficznych oraz kartograficznych, znajdujących się we Wrocławiu: w Bibliotece Uniwersyteckiej (Oddział Zbiorów Graficznych, Oddział Kartografii, Gabinet Śląsko-Lużycki), w Archiwum Państwowym (Akta Miasta Wrocławia, Kartografia Miasta Wrocławia, Rejencja Wrocławska), w Archiwum Budowlanym Miasta Wrocławia, w Muzeum Historycznym (Dział Dziejów Wrocławia), w Muzeum Narodowym (Gabinet Grafiki, Dział Dokumentów, Dział Fotografii), w Narodowym Zakładzie im. Ossolińskich (Dział Grafiki).

Nie udało się odnaleźć pierwszego oryginalnego projektu kompozycji parkowej wytyczonej na placu Powstańców Śląskich. Najstarsze źródła projektowe i kartograficzne pochodzą z 1899 roku i dotyczą budowy, na zagospodarowanym już placu, domku dla wartownika ogrodnictwa miejskiego. Późniejsze materiały wraz z ikonografią pozwalają ustalić dwie zasadnicze fazy przekształcania zieleni, przed i po 1932 roku, kiedy nastąpiła zmiana w organizacji komunikacji tramwajowej na terenie placu.

Dodatkowymi, bardzo wartościowymi źródłami są sprawozdania z wystaw ogrodniczych organizowanych we Wrocławiu pod koniec XIX wieku oraz sprawozdania z działalności Wrocławskiego Towarzystwa Ogrodników, w których znalazło się fachowe omówienie realizacji obecnego placu Powstańców Śląskich.

Pomimo zachowanej bogatej dokumentacji stanu Wrocławia po 1945 roku, nie udało się odnaleźć żadnych materiałów dotyczących placu, choć ul. Powstańców Śląskich była tematem wielu fotografii.

HISTORIA WYTYCZENIA I PRZEKSZTAŁCEN PLACU POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH

Obecny pl. Powstańców Śląskich od momentu powstania do 1924 roku nosił nazwę Kaiser-Wilhelm-Platz, następnie do 1934 roku Reichspräsidentenplatz, a do 1945 roku Hindenburgplatz.

Historia wytyczenia obecnego placu łączy się z procesem urbanizacji przedmieść wrocławskich, który to proces przybrał na sile na początku 2. połowy XIX wieku. Wzorem innych miast europejskich władze Wrocławia postanowiły przygotować całościowe plany regulacji i zagospodarowania wszystkich przedmieść, w tym też Świdnickiego, na terenie którego wytyczono interesujący nas plac. Zadanie wykonania takiego planu powierzono Alexandrowi Kaumannowi i Augustowi Hoffmannowi. Najstarszy plan pochodził z 1876, następny z 1882 roku. Ten ostatni w dużej mierze został zrealizowany. Punktami centralnymi tej kompozycji stały się: okrągły plac Kaiser-Wilhelm-Platz, obecny plac Powstańców Śląskich i prostokątny Höfchenplatz, obecny plac Hirszfelda. Głównymi ulicami, spełniającymi wszystkie wymagania prawa budowlanego, była Kaiser-Wilhelm-Straße, obecna ul. Powstańców Śląskich, na osi północny wschód - południowy zachód i Hohenzollernstraße, obecnie podzielona na ul. Sudecką i ul. Zaporowską, na osi północ - południe. Tak wytyczone podstawowe wnętrza urbanistyczne zostały oddane do szczegółowego opracowania ogrodnikom miejskim: Juliusowi Lösenerowi, Eugenowi Heinzemu i Hugo Richterowi. Zgodnie z całościową koncepcją oba place miały być przekształcone w skwery. Pas zieleni przewidywano również na północnym odcinku obecnej ul. Powstańców Śląskich, pomiędzy ul. Lwowską i ul. Wielką.

Regularny układ ulic promieniście zbiegających się na pl. Powstańców Śląskich ideowo wywodził się z jednej strony z regulacji Paryża, przeprowadzonych w latach 50. XIX stulecia, z drugiej zaś z urbanistycznych koncepcji wybitnego niemieckiego teoretyka i praktyka kształtowania miast - Josepha Stübbena. Symetrię kompozycji naruszała jedynie Hardenbergstraße, obecna ul. Pretficza, która powinna być kontynuacją Steinstraße, obecnej ul. Kamiennej.

Już na początku lat 90. XIX stulecia postanowiono przystąpić do wypełnienia placu kompozycją parkową. Na wystawie ogrodniczej, zorganizowanej we Wrocławiu w 1892 roku,

ogłoszono konkurs na projekt ozdobnego skweru miejskiego, jako przykład do zagospodarowania podając właśnie pl. Powstańców Śląskich. Dzięki zachowanym sprawozdaniom z wystawy wiemy, że zwycięzcą w tej konkurencji okazał się Hugo Richter, od niedawna dyrektor ogrodnictwa miejskiego.

Nie znamy wyglądu nagrodzonego projektu Richtera, trudno więc stwierdzić czy był on identyczny z, późniejszą o kilka lat, realizacją. Wydaje się to jednak bardzo prawdopodobne. Niestety nie udało się również odnaleźć oryginalnego projektu kompozycji parkowej placu, przeznaczonej do realizacji. Dopiero materiały kartograficzne z ok. 1900 roku dokumentują przestrzenną kompozycję placu. Trudno obecnie stwierdzić z jakiego powodu z rozpoczęciem realizacji koncepcji Richtera czekano aż do 1898 roku. Niewykluczone, że prowadzone wówczas intensywne prace na terenie parku Południowego, Szczytnickiego oraz przy zadrzewianiu ulic miejskich nie pozwalały na równoległe rozpoczynanie nowej, kosztownej inwestycji. Już w 1904 roku nowa kompozycja spotkała się z fachowym omówieniem na forum *Schlesische Gartenbau-Gesellschaft* - Śląskiego Towarzystwa Ogrodniczego. Autorem bardzo przychylnego wystąpienia był Julius Schütz, nauczyciel Richtera. Wysoko ocenił centralną kompozycję parkową, otoczoną dwoma rzędami drzew: wewnętrznym kasztanowców i zewnętrznym dębów. Podkreślił wielobarwność kompozycji kwiatowych, wymieniając niektóre odmiany użytych roślin: białe i czerwone piwonie, *Papaver bracteatum*, *Aruncus silvestris*, *Campanula*, *Digitalis*, *Monarda didyma*.

Prace rozpoczęte najprawdopodobniej już w 1898 roku, trwały przez 1899 rok i zakończyły się w kolejnym roku. Pierwotne zagospodarowanie placu nie uległo zmianie aż do 1932 roku, kiedy w konsekwencji zmiany komunikacji tramwajowej musiano przekształcić środkowy pas zieleni na osi ul. Powstańców Śląskich. Wcześniej linia tramwajowa okrężała centralną kompozycję zieleni. Na początku lat 30. XX wieku, prawdopodobnie w wyniku narastającego ruchu kołowego podjęto decyzję o przecięciu placu linią tramwajową. Wymagało to zastąpienia ozdobnych kompozycji kwiatowych torowiskiem tramwajowym. Oprócz wspomnianej już wartowni dla pracownika ogrodnictwa miejskiego, na terenie placu znajdował się jeszcze szalek publiczny, zbudowany zgodnie z projektem wrocławskiego architekta Karla Klimma z ok. 1900 roku. Znajdował się w południowej części placu naprzeciwko Głównego Urzędu Górniczego.

Dodatkowym elementem podkreślającym ważność placu był odłonięty 12 października 1924 roku pomnik upamiętniający 11 regiment wojska pruskiego, zasłużonego

w czasie pierwszej wojny światowej. Autorem pomnika był wrocławski rzeźbiarz Theodor von Gosen.

KOMPOZYCJA PRZESTRZENNA PLACU POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH

Parkowa kompozycja wypełniająca centralną część placu została pomyślana z jednej strony jako element dekoracyjny głównego, najbardziej reprezentacyjnego placu w południowej części Wrocławia, z drugiej zaś jako skwer przeznaczony dla mieszkańców okolicznej zabudowy kamienicznej. Utworzenie placu w formie skweru publicznego wyprzedziło o kilka do kilkunastu lat architektoniczny kontekst placu. Zasadnicza część kamienic mieszkalnych powstała między rokiem 1900 a pierwszą wojną światową. Możemy więc pl. Powstańców Śląskich uznać za w pełni przemyślaną koncepcję urbanistyczną, zgodną z ówczesnymi tendencjami regulacyjnymi dawnych przedmieść.

Na przełomie XIX i XX wieku działki budowlane między centrum miasta a ekskluzywnymi osiedlami willowymi Borek I i Borek II wypełniała już coraz bardziej szczelna zabudowa kamieniczna. Najbliższym parkiem umożliwiającym mieszkańcom wypoczynek i kontakt z przyrodą, był park Południowy. Brakowało jednak mniejszych skwerów wkomponowanych między zwartą zabudowę. Takie funkcje uzupełniające w stosunku do większych parków przypisano więc placowi Powstańców Śląskich.

Kompozycja zieleni skierowana była do centrum placu. Od okružającej ulicy odgradzały ją dwa rzędy drzew: kasztanowców od wewnątrz i dębów od zewnątrz. Stosunkowo gęsta sieć ścieżek dla pieszych promieniście zbiegała się w punkcie centralnym, gdzie wytyczono obszerny plac wypoczynkowy z ławkami, dający możliwość zabaw dla dzieci i spacerów dla dorosłych. Cień zapewniały regularne rzędy platanów, z których jeden przetrwał do dnia dzisiejszego.

Skupiska wysokiej roślinności na obrzeżach placu tworzyły rodzaj kulis, zapewniających wrażenie odseparowania i oddzielających wypoczywających w centrum skweru od ruchu ulicznego. W związku z rozwojem komunikacji samochodowej te cecha kompozycji nabierała na znaczeniu. Jednocześnie ścieżki dla pieszych będące przedłużeniem ulic zbiegających się na placu zapewniały dostępność ze wszystkich stron.

Kompozycja skweru miała też pewne cechy dekoracyjno-reprezentacyjne. Służył temu głównie pas ozdobnych kwietników akcentujących główną oś komunikacyjną ul. Powstańców Śląskich. Nie były to już typowe dla 2. połowy XIX wieku partery kwiatowe o wyszukany

rysunku kobierców, ale raczej rabaty utrzymane w modernistycznej stylistyce. Można przypuszczać, że jeszcze przed pierwszą wojną światową były to kompozycje skupiające się na doborze jednobarwnych kwiatów.

Bezpośrednie otoczenie placu stanowiła zwarta zabudowa mieszkalna poprzedzona kilkumetrowej szerokości pasem przedogrodów. Pierwotny charakter tego kontekstu architektonicznego zachował się obecnie jedynie na odcinku pomiędzy ul. Sudecką a ul. Kamienną oraz ul. Pretficza a ul. Komandorską. W stosunku do stanu przedwojennego likwidacji uległy, zazwyczaj ażurowe, ogrodzenia parcel oddzielające przedogrody od chodnika. Takie otoczenia domów dawało ich mieszkańcom złudzenie parkowego otoczenia. Naturalną konsekwencją była taka dyspozycja wnętrz kamienic czynszowych, by ich najbardziej reprezentacyjne salony posiadały okna od strony skweru. Inaczej prezentowała się zabudowa na odcinku pomiędzy ul. Powstańców Śląskich a ul. Sudecką, gdzie w 1909 roku zaprojektowano siedzibę Głównego Królewskiego Urzędu Górniczego. Również ten gmach oddzielono od placu nieistniejącym obecnie ogrodzeniem.

Od architektonicznego sąsiedztwa placu najbardziej odróżniała się parcela zajmująca teren pomiędzy ul. Pretficza, pl. Powstańców Śląskich i ul. Sztabową. Był to tzw. Friebeberg (Góra Friebeego) - prywatny teren rozrywkowo-gastronomiczny w otoczeniu parku, założony tu prawdopodobnie w 1822 roku, na długo przed znalezieniem się tego terenu w granicach miasta. Pierwotnie znajdowała się tu piwiarnia, rozbudowana później w restaurację z salą koncertową i teatralną. Friebeberg wielokrotnie, w wyniku porozumienia prywatnego właściciela z władzami miejskimi i towarzystwami artystyczno-rzemieślniczymi, służył jako teren wystawowy i miejsce organizacji imprez kulturalnych. W 2. połowie XIX wieku odbywały się tu wystawy ogrodnicze, w 1904 roku Wystawa Sztuki i Rzemiosła, w 1894 roku VII Ogólnoniemieckie Popisy Gimnastyczne, w 1907 roku VIII Święto Niemieckich Zespołów Śpiewaczych. Przed budową Terenów Wystawowych przy parku Szczytnickim, Friebeberg stanowił więc jedno z głównych centrów kulturalnych miasta. Bliskość obu tych parków publicznego na placu i prywatnego Friebeberg dodatkowo zwiększała atrakcyjność obu miejsc.

W południowej części placu w 1900 roku zbudowano szalet publiczny, otoczony gęstą, krzaczastą roślinnością. Oprócz niewielkiego domku dla wartownika ogrodnictwa miejskiego plac nie posiadał żadnych dodatkowych elementów architektonicznych. Dopiero w 1924 roku plac stał się miejscem lokalizacji pomnika. Świadczy to o dość późnym przypisaniu placowi funkcji reprezentacyjno-propagandowych. W miejscu jednego z głównych kwietników odsłonięto kamienny pomnik o kubicznej, zwartej bryle.

Pomimo pewnej symetrii, każdy z fragmentów placu był uzupełniony inną kompozycją roślinną, w której skład wchodziły liściaste i iglaste odmiany rodzimych gatunków. Nic nie wskazuje na tendencję sadzenia roślinności egzotycznej, bezpośrednio do gleby lub w donicach, tak jak miało to miejsce na terenie innych parków wrocławskich. Jedyne wymienione w literaturze gatunki to wspomniane przez Juliusa Schütza w 1903 roku: białe i czerwone piwonie, *Papaver bracteatum*, *Aruncus silvestris*, *Campanula*, *Digitalis*, *Monarda didyma*.

W 1930 roku planowano dość radykalne zmiany kompozycyjne na terenie placu. Autorem, prawdopodobnie nigdy niezrealizowanego, projektu był kolejny Gartendirektor - Hahnel. Planował uproszczenie kompozycji, likwidację ozdobnych kwietników i obsadzenie placu dookoła zwartym rzędem drzew. Układ ścieżek, będących przedłużeniem ulic bocznych zbiegających się na placu, tworzył całkowicie symetryczną kompozycję. Nadal miała być zachowana osiowość na linii ul. Powstańców Śląskich. Nowością byłyby dwa szersze trawniki, otoczone zwartą roślinnością kulisową. Prawdopodobnie już wówczas Hahnel planował zmianę organizacji linii tramwajowej. On też był autorem późniejszego o dwa lata, zrealizowanego projektu, który zakładał jednak tylko niewielkie zmiany w kompozycji roślinności.

Funkcjonowanie placu częściowo uległo zmianie, gdy w 1932 roku podjęto decyzję o przeprowadzenie linii tramwajowej na osi ul. Powstańców Śląskich poprzez środek placu. Zlikwidowano wówczas ozdobne kwietniki a po obu stronach torów zasadzono żywopłoty. Z pewnością ograniczyło to wypoczynkowe funkcje skweru, było jednak wynikiem kompromisu z coraz bardziej dominującymi funkcjami komunikacyjnymi.

HUGO RICHTER - przypuszczalny projektant i realizator parkowej kompozycji placu Powstańców Śląskich

Urodzony w 1853 roku we Wrocławiu, zmarł w 1937 również we Wrocławiu. Pierwsze nauki pobierał we wrocławskich firmach ogrodniczych Carla Krykona, a następnie Monhaupta. Praktykę zawodową odbył w ogrodnictwie Kommerzienratha Eichborna we Wrocławiu u Juliusa Schütze. W latach 1872 - 1874 uczęszczał do Kgl. Gärtnerlehranstalt Wildpark-Potsdam, które nadal pozostawało pod wpływem szkoły Lenne-Meyera. Kolejno odbywał praktykę w ogrodnictwie u ks. Henckel von Donnersmark w latach 1874 - 1875, u Gartendirektora Mächtiga w berlińskim zarządzie ogrodów miejskich w latach 1876 - 1878, u Louis van Houtte w Genewie, w szkółce leśnej Waterer Knaphill w Anglii, u Pontchatraina pod Wersalem.

Od 1879 r. pracował jako ogrodnik Juliusa Schottländera. Do jego wczesnych dzieł należy zaliczyć nową kompozycję parku przypałacowego Schottländera w Partynicach, pozostających wówczas poza granicami miasta. Z Partynic przeprowadził się do Wrocławia po uzyskaniu w 1890 roku stanowiska Miejskiego Inspektora Ogrodnictwa (Garten-Inspektor). Już w 1891 roku został Dyrektorem Ogrodnictwa Miejskiego. Funkcję tę pełnił do 1924 roku. Był autorem projektów wielu mniejszych i większych miejskich założeń parkowych. Z całą pewnością wykonał w 1891 roku, przeznaczony do realizacji, projekt parku Południowego. Był autorem przekształcenia, w 1892 roku, cmentarza przy Podwalu Oławskim w niewielki parczek publiczny. Na początku XX wieku przygotował koncepcję zagospodarowania Osobowickiego Parku Leśnego. Ponadto był autorem wielu projektów małych kompozycji parkowych we wszystkich częściach Wrocławia.

Oprócz działalności projektowej, Richter publikował wiele artykułów poświęconych historii założeń ogrodowych we Wrocławiu oraz przede wszystkim znaczeniu zieleni w przestrzennym kształtowaniu miasta.

Prowadził także ożywioną działalność związkową, od 1879 r. był wymieniany jako członek Śląskiego Związku Ogrodników i Miłośników Ogrodnictwa we Wrocławiu. Brał udział w organizowaniu śląskich wystaw ogrodniczych, w czasie których był wielokrotnie nagradzany.

SPIS MATERIAŁÓW

IKONOGRAFICZNYCH ORAZ PLANÓW

SKRÓTY:

ABMW	Archiwum Budowlane Miasta Wrocławia
APWr	Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Akta Miasta Wrocławia
OZG BU	Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu Oddział Zbiorów Graficznych
b.a.	Brak autora planu, lub podpis nieczytelny
b.r.	Brak daty na planie
b.s.	Brak podanej skali
b. sg.	Brak sygnatury planu

IKONOGRAFIA

- I. *Breslau. Blick vom Wasserturm nach der Stadt.* Widok z wieży ciśnień przy ul. Wiśniowej, widok wzdłuż ul. Sudeckiej i ul. Zaporowskiej. Reprodukacja za: *Stary Wrocław na widokówkach dr. Trenklera*, Wrocław 1996, s. 111;
- II. Plac Powstańców Śląskich, szalet publiczny. Ok. 1900 r., Fot.: Ed. van Delden, H. Götz, fotografia OZG BU, sygn. 691;
- III. *Breslau. Kaiser-Wilhelm-Platz.* Plac Powstańców Śląskich, zabudowa między ul. Sudecką a ul. Kamienną. Reprodukacja za: Łagiewski Maciej *Wrocław na dawnej karcie pocztowej 1897 - 1938*, Wrocław (b.r.), s. 38;
- IV. Plac Powstańców Śląskich, zdjęcie lotnicze, widok wzdłuż ul. Powstańców Śląskich w kierunku centrum miasta. Reprodukacja za: *Breslau in 144 Bildern*, Leer (Ostfriedland) 1982, s. nlb.;
- V. *Einundfünfziger-Denkmal. Hindenburgplatz.* Plac Powstańców Śląskich, pomnik 11. regimentu wojska. Reprodukacja za: Nickel Walter *Die öffentlichen Denkmäler und Brunnen Breslaus*, Breslau 1938, s. 143;

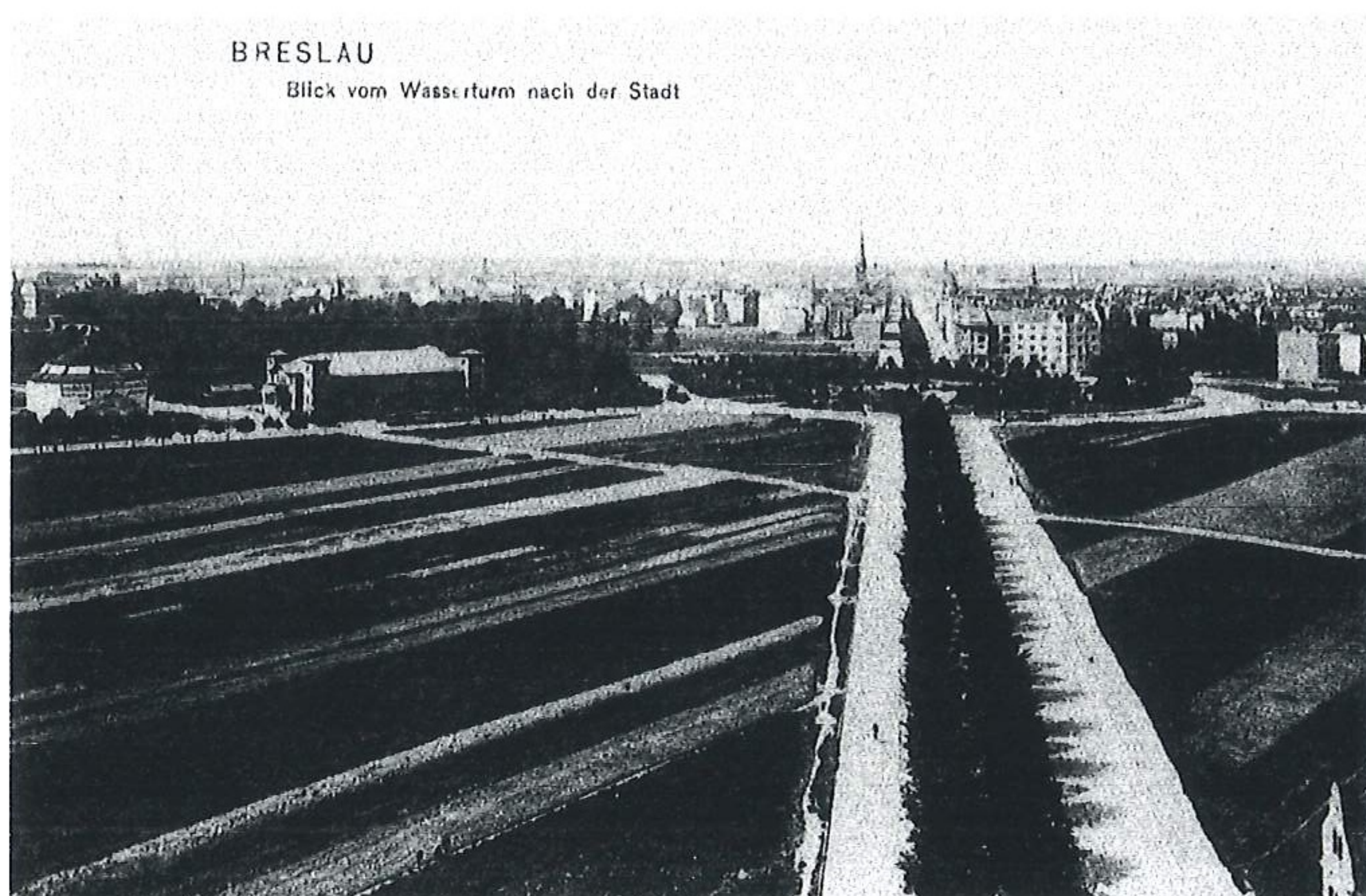
PLANY I PROJEKTY ARCHITEKTONICZNE

1. Plan sytuacyjny, lokalizacja wartowni, b.a., 1899, 1:250, APWr syg. III 15121, s.49.
2. Projekt kamienicy, ul. Powstańców Śląskich 117/119, obecnie nr1, Schlesinger & Benedict, 1898, b.s., ABMW t.4280.
3. Projekt przedogrodu i ogrodzenia, kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 117/119, obecnie nr 1, Leo Schlesinger & Hermann Benedict, 1899, b.s., ABMW t.4280.
4. Plan sytuacyjny, lokalizacja szaletu publicznego, b.a., 1900, b.s., ABMW III-21.
5. Projekt szaletu publicznego, Carl Klimm, 1900, b.s., ABMW t.5002.
6. Plan sytuacyjny, lokalizacja szaletu publicznego, Carl Klimm, 1900, b.s., ABMW III-21.
7. Projekt szaletu publicznego, Carl Klimm, 1900, 1:50, ABMW III-21.
8. Projekt kamienicy, ul. Powstańców Śląskich 117/119, obecnie nr 1, wraz z przedogrodem, Paul Rother, 1905, 1:100, ABMW t.4280.
9. Projekt altany ogrodowej przy kamienicy pl. Powstańców Śląskich 4, Hermann Wahlich, 1906, 1:100, ABMW t.1827.
10. Projekt zabudowań gospodarczych przy kamienicy, pl. Powstańców Śląskich 4, Hermann Wahlich, 1906, b.s., ABMW t.1827.
11. Projekt fontanny, przy kamienicy pl. Powstańców Śląskich 4, Hermann Wahlich, 1906, b.s., ABMW t.1827.
12. Plan sytuacyjny parceli, przy pl. Powstańców Śląskich 4, Hermann Wahlich, 1906, b.s., ABMW t.1827.
13. Plan sytuacyjny kamienicy wraz z przedogrodem, przy pl. Powstańców Śląskich 117/119, obecnie 1, Paul Rother, 1906, b.s., ABMW t.4280.
14. Projekt kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 4 w otoczeniu ogrodu, Hermann Wahlich, 1906, b.s., ABMW t.1827.
15. Projekt altany ogrodowej w ogrodzie kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 9, Paul Rother, 1907, 1:1000 i 1:20, ABMW t.1830.
16. Projekt ogrodzenia przedogrodu kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 3, b.a., 1907, 1:200 i 1:20, ABMW t.1919.
17. Projekt ogrodzenia przedogrodu kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 9, Paul Rother, 1907, 1:100 i 1:20, ABMW t.1830.
18. Projekt ogrodzenia przedogrodu kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 4, Hermann Wahlich, 1907, 1:500 i 1:50, ABMW t.1827.

19. Plan sytuacyjny kamienicy, przy pl. Powstańców Śląskich 117/119, obecnie 1, Paul Rother, 1908, b.s., ABMW t.4280.
20. Plan sytuacyjny kamienicy, przy pl. Powstańców Śląskich 8, b.a., 1908, b.s., ABMW t.1829.
21. Plan sytuacyjny kamienicy, przy pl. Powstańców Śląskich 16, b.a., 1908, b.s., ABMW t.1833.
22. Plan sytuacyjny parceli, przy pl. Powstańców Śląskich 10, b.a., 1908, b.s., ABMW t.1830.
23. Projekt ogrodzenia przedogrodu kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 11, Strassburg & Schlicht, 1908, 1:1000 i 1:50, ABMW t.1831.
24. Plan sytuacyjny dawnego Głównego Urzędu Górniczego przy pl. Powstańców Śląskich 1, obecnie nr 20, Josef Maass., 1909, b.s., ABMW VI-54.
25. Plan sytuacyjny dawnego Głównego Urzędu Górniczego przy pl. Powstańców Śląskich 1, obecnie 20, b.a., 1909, 1:500, ABMW t.1834.
26. Projekt kamienicy wraz z przedogrodem, przy pl. Powstańców Śląskich 14, Hermann Wahlich, 1909, b.s., ABMW t.1832.
27. Projekt ogrodzenia kamienicy, przy pl. Powstańców Śląskich 17, Max Mathis, 1912, 1:100, ABMW t.1833.
28. Fragment planu Wrocławia, b.a., ok. 1920, 1:1000, ABMW b.sg.
29. Plan sytuacyjny wartowni na terenie pl. Powstańców Śląskich, Paul Danneberg, 1921, 1:500, ABMW t.1834.
30. Fragment planu Wrocławia, lokalizacja pomnika 11 Regimentu, b.a., 1924, 1:1000, ABMW t.1834.
31. Projekt pomnika 11 Regimentu, b.a., 1924, 1:20, ABMW t.1834.
32. Fragment planu Wrocławia, b.a., 1926, 1:5000, ABMW VII-64.
33. Fragment planu Wrocławia, b.a., 1928, b.s., ABMW b.sg.
34. Projekt zieleni placu Powstańców Śląskich, Hahnel, 1930, 1:500, ABMW VII-64.
35. Projekt wytyczenie torów tramwajowych przy placu Powstańców Śląskich, Hahnel, 1932, 1:500, ABMW VII-64.
36. Fragment planu Wrocławia, b.a., po 1932, b.s., ABMW b.sg.
37. Plan sytuacyjny kamienicy pl. Powstańców Śląskich 2, Georg Preuß, 1937, 1:1000, ABMW t.4285.

1. Der „Rote Garten“: Rose „Gruss an Teplitz“, eingefügt mit Begonia semperflorens Mad. Emile de Cock und Triomphe de Lorraine mit Alternanthera nana compacta. Hochstämmige Rosen Fisher und Holmes, Canna indica, Salvia splendens, Coleus Président Durree, Pelargonium Henry Jacobi, Fuchsien, Celosien, Nicotiana purpurea und Sanderae, Lophospermum.
2. Der „Blaue Garten“: Ageratum Perle des Blues, Heliotropium, Verbena coerulea, Blaue Hortensien, Blaue Astern, Salvia patens, Lobelia Erinus Kaiser Wilhelm, Alternanthera nana aurea, Cobaea scandens, Clematis Jackmanni, Ipomaea, Humulus Lupulus, Cucurbitaceen. u. a.
3. Der „Gelbe Garten“: Coreopsis, Tagetes, Calceolaria rugosa, Canna, Montbretien, Rudbeckia Neumannii und Goldball, Solidago canadensis, Celosien, Dahlien, Alternantheren, Abutilon Thompsoni, Fagus sylvatica atropurpurea, Prunus Pissardi, Humulus Lupulus und H. japonicus, Cyclanthera eximiosa, Cobaea scandens.

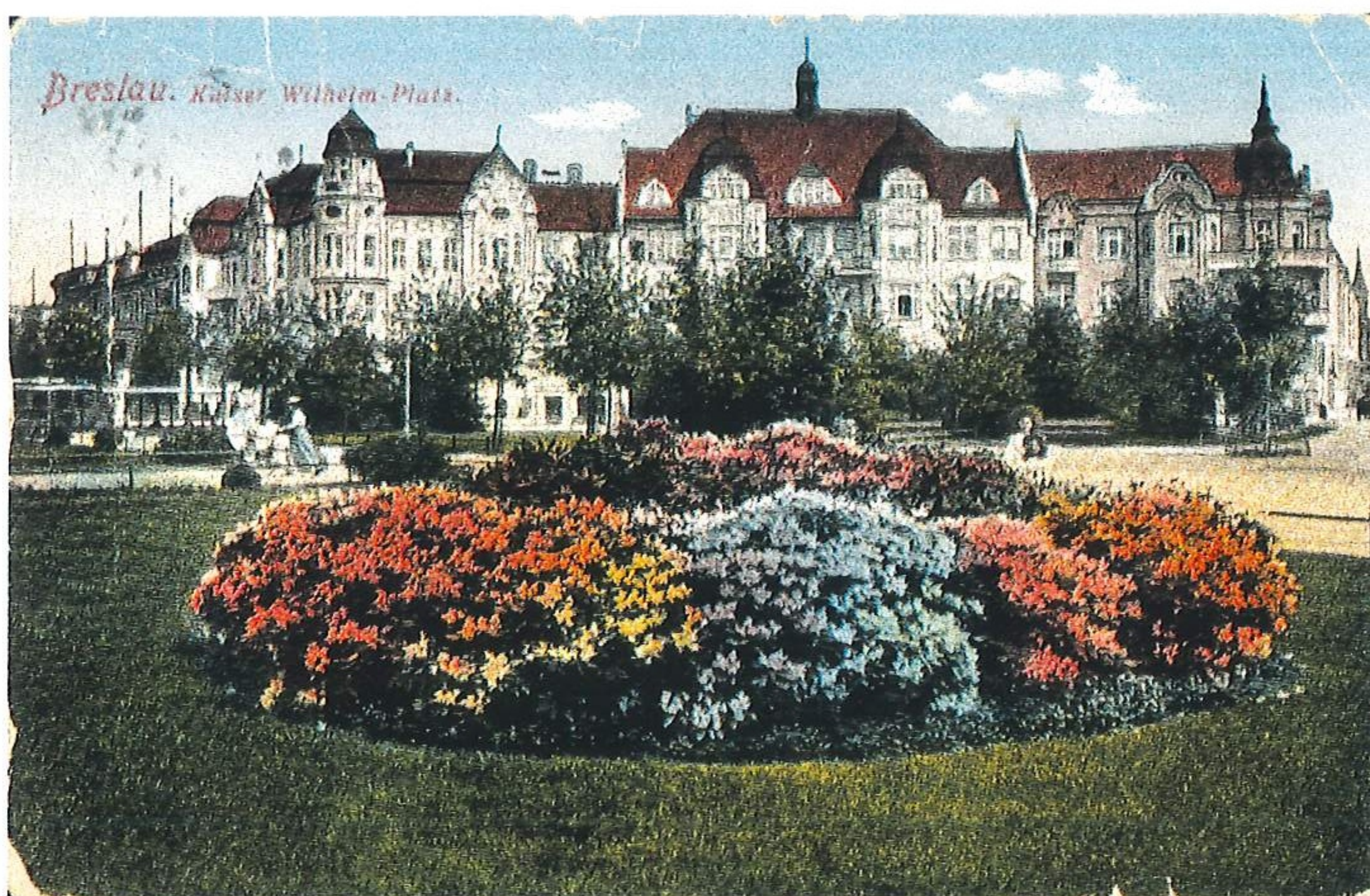
ILUSTRACJE

I. *Breslau. Blick vom Wasserturm nach der Stadt.* Widok z wieży ciśnień przy ul. Wiśniowej, widok wzdłuż ul. Sudeckiej i ul. Zaporowskiej. Reprodukcja za: *Stary Wrocław na widokówkach dr. Trenklera*, Wrocław 1996, s. 111;

II. Plac Powstańców Śląskich, szalek publiczny. Ok. 1900 r., Fot.: Ed. van Delden, H. Götz, fotografia OZG BU, sygn. 691;

III. *Breslau. Kaiser-Wilhelm-Platz.* Plac Powstańców Śląskich, zabudowa między ul. Sudecką a ul. Kamienną. Reprodukacja za: Łagiewski Maciej *Wrocław na dawnej karcie pocztowej 1897 - 1938*, Wrocław (b.r.), s. 38;

IV. Plac Powstańców Śląskich, zdjęcie lotnicze, widok wzdłuż ul. Powstańców Śląskich w kierunku centrum miasta. Reprodukacja za: *Breslau in 144 Bildern*, Leer (Ostfriedland) 1982, s. nlb.;

V. *Einundfünfziger-Denkmal. Hindenburgplatz. Plac Powstańców Śląskich, pomnik 11. regimentu wojska. Reprodukcja za: Nickel Walter *Die öffentlichen Denkmäler und Brunnen Breslaus*, Breslau 1938, s. 143;*

II: 2724.99.

→ nach Kleinburg.

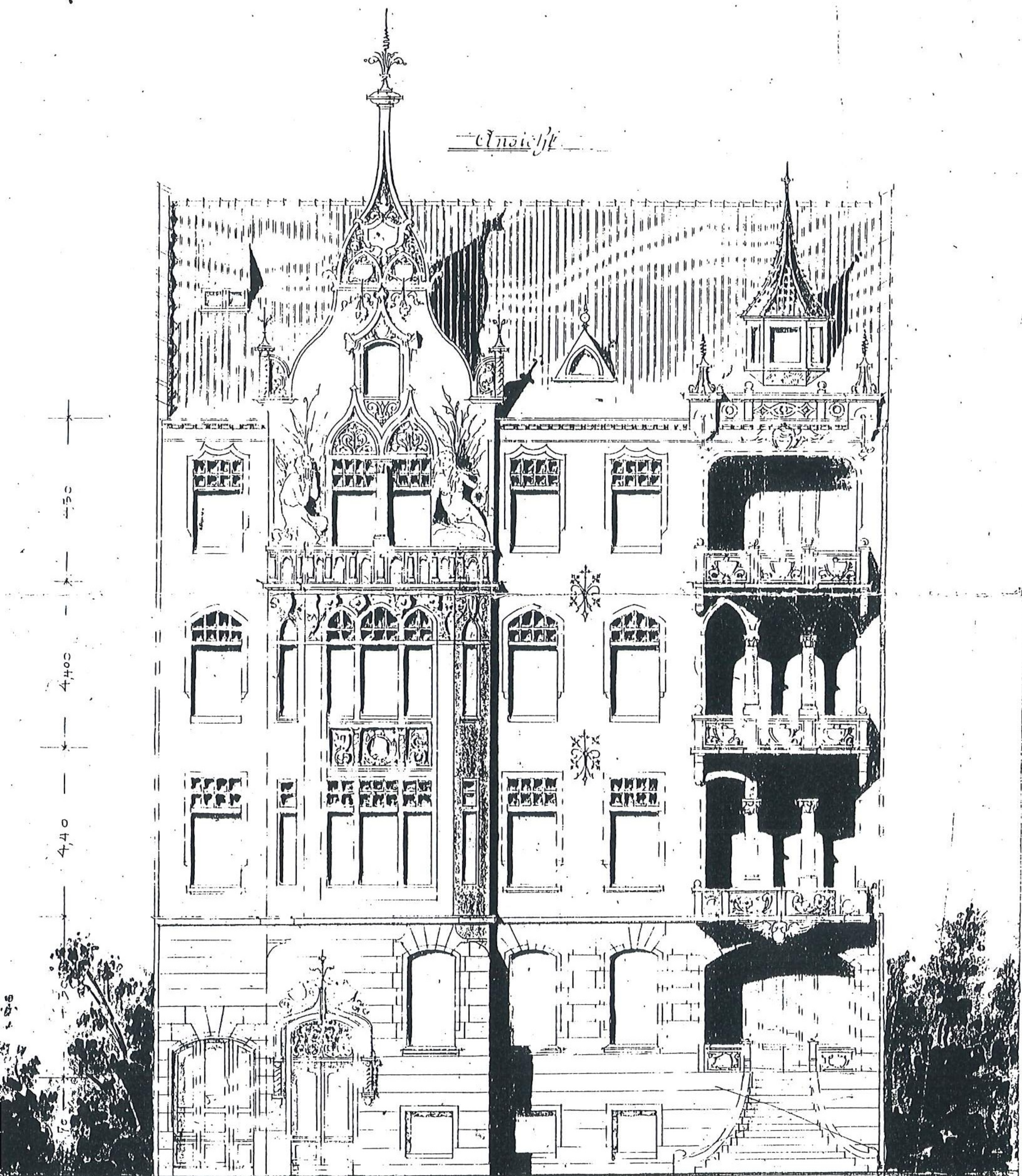
22.

Lageplan
des
Wärterhäusleins
Kaiser Wilhelm Platz.

1:250.

2725.99

1. Plan sytuacyjny, lokalizacja wartowni, b.a., 1899, 1:250, APWr syg. III 15121, s.49.

Breslau den 11. April 1898.
 Lediglich in baupolizeilicher
 Hinsicht technisch geprüft.
 Die Stadt-Bau Deputation.

Schlesinger & Benedict
 Baugesellschaft und Atelier
 für Architektur
 Breslau, Sadowastr. 60.

Die Ausführung

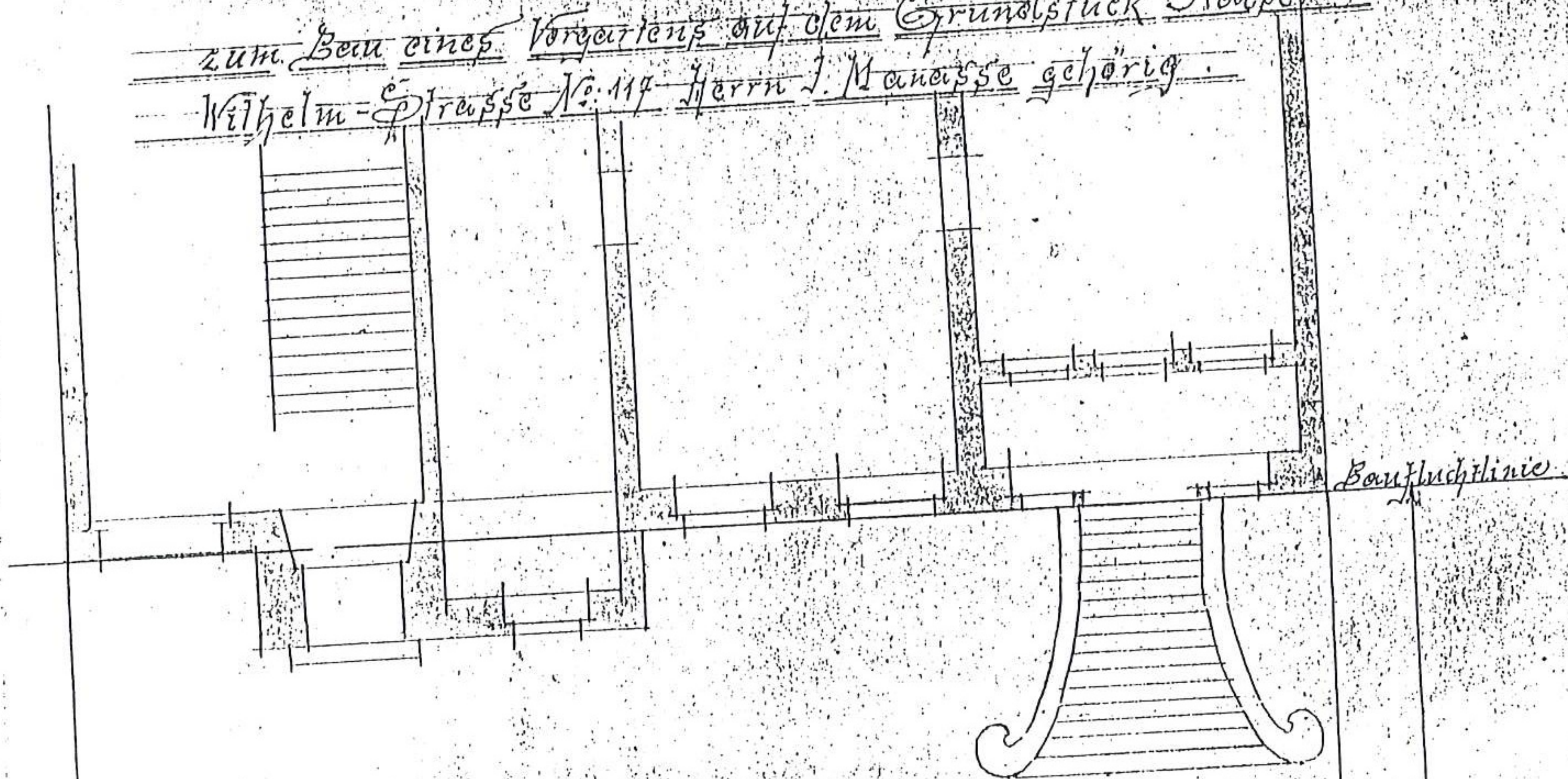
Schlesinger & Benedict
 Architekten
 Breslau, Sadowastr. 60.

2. Projekt kamienicy, ul. Powstańców Śląskich 117/119, obecnie nr1, Schlesinger & Benedict, 1898, b.s., ABMW t.4280.

16. 11. 1898. 44

Zeichnung

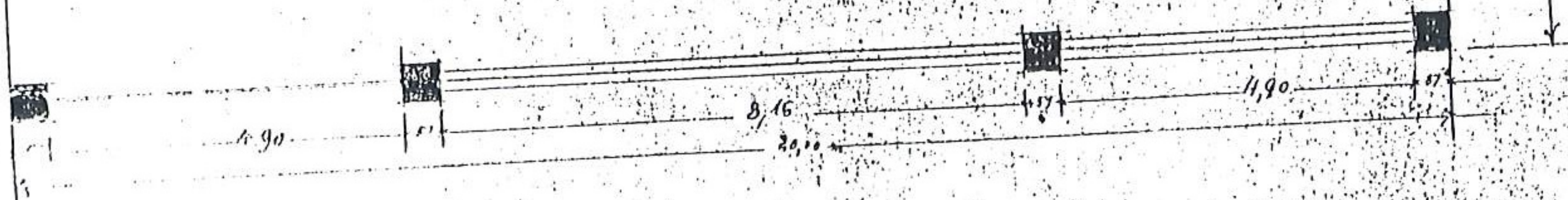
zum Bau eines Vorgartens auf dem Grundstück Kaiser-
Wilhelm-Straße No. 117 Herrn J. Manasse gehörig.

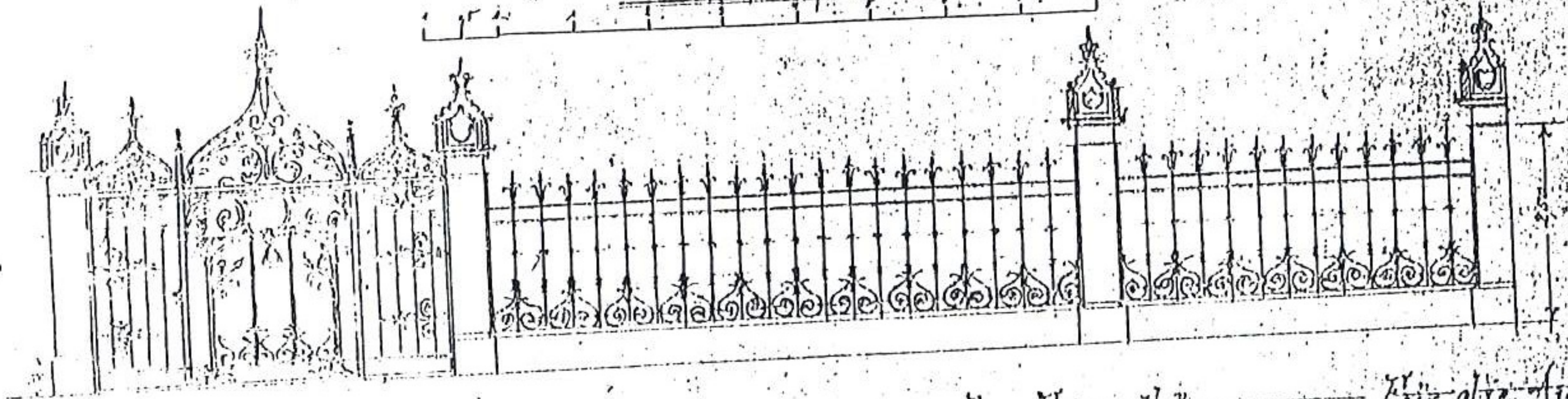
Vorgarten

Greslau den 7. Jan. 1899
Lediglich in baupolizeilicher
Hinsicht technisch geprüft.
Die Stadt-Bau Deputation.

Klein

Ansicht

Für die Ausführung

3. Projekt przedogrodu i ogrodzenia, kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 117/119,
obecnie nr 1, Leo Schlesinger & Hermann Benedict, 1899, b.s., ABMW t.4280.

z. P. 2059/00

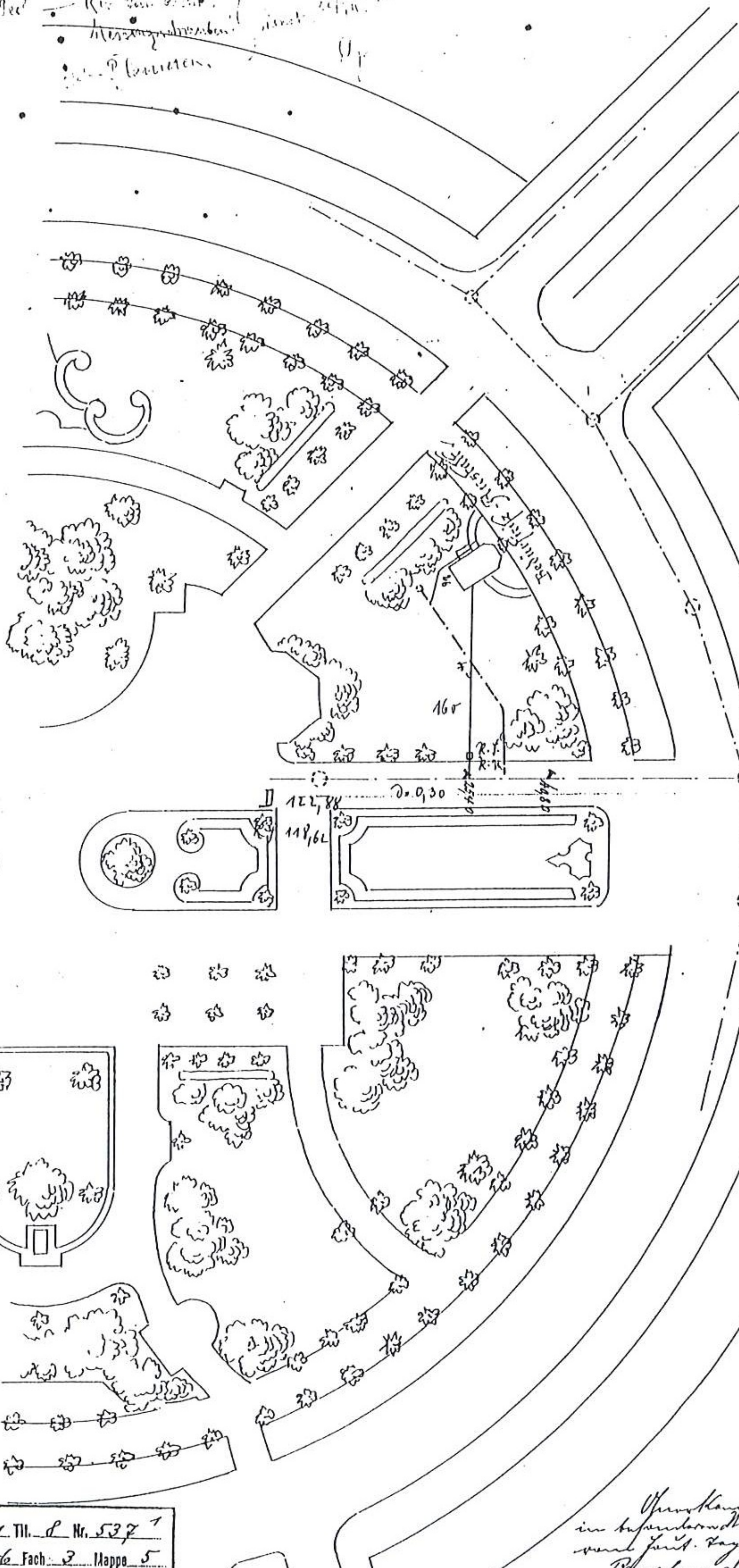
Prof. H. Meyer

Teil - Rev. H. Meyer
Messungsbau
P. Meyer

Sage-Plan
zur Bau einer Bedürfnisanstalt für
Männer und Frauen auf dem
Kaiser Wilhelmplatz

[Signature]

1:200

Kaiser Wilhelm Str.
nach Zwickauer

Genehmigt nach Massgabe der
Verfügung vom heutigen Tage
C. P. 2059/00
Breslau, d. 31. Mai 1900
Stadt. Baupolizeiverwaltung.
Kanal-Polizei.
J. A.

[Signature]

Technisch geprüft.
Breslau, d. 31. Mai 1900.
Die Kanal-Polizei-Inspektion.

[Signature]

Genehmigt von d. 8. Mai 1900

H. Reys-Ingénieur

Übersicht
in der Bauverwaltung
vom 1. Juni 1900.
Breslau, d. 1. Juni 1900.

Wiepewitz

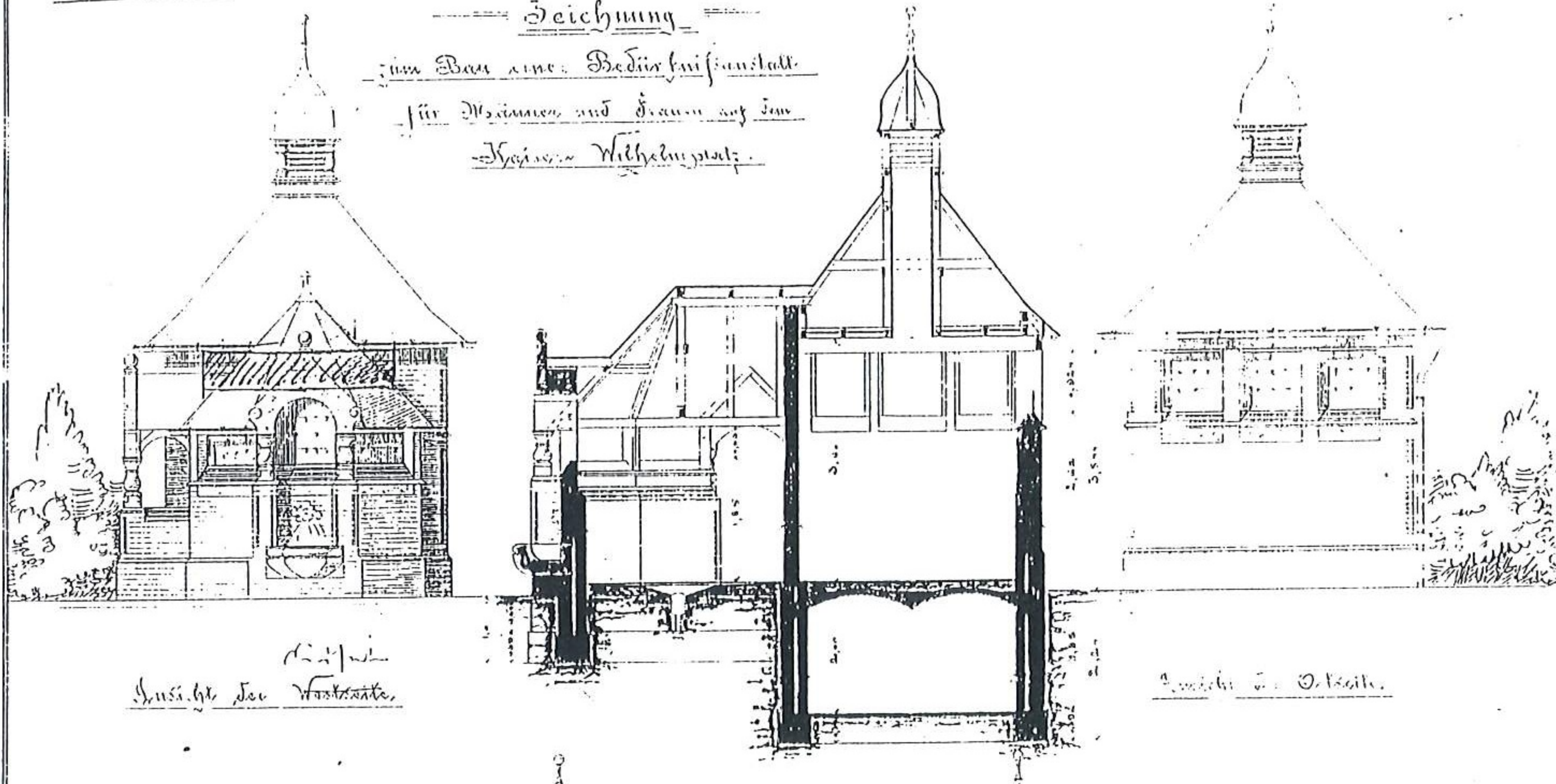
B. 21

Kop. 11. III. d. Nr. 532
Schr. 46. Fach. 3. Mappe 5

4. Plan sytuacyjny, lokalizacja szaletu publicznego, b.a., 1900, b.s., ABMW III-21.

Zeichnung

zum Bau einer Bedürfnisanstalt
für Männer und Frauen auf dem
Kaiser-Wilhelm-Platz.

Aussicht der Westseite.

Aussicht der Ostseite.

Schnitt nach A-B.

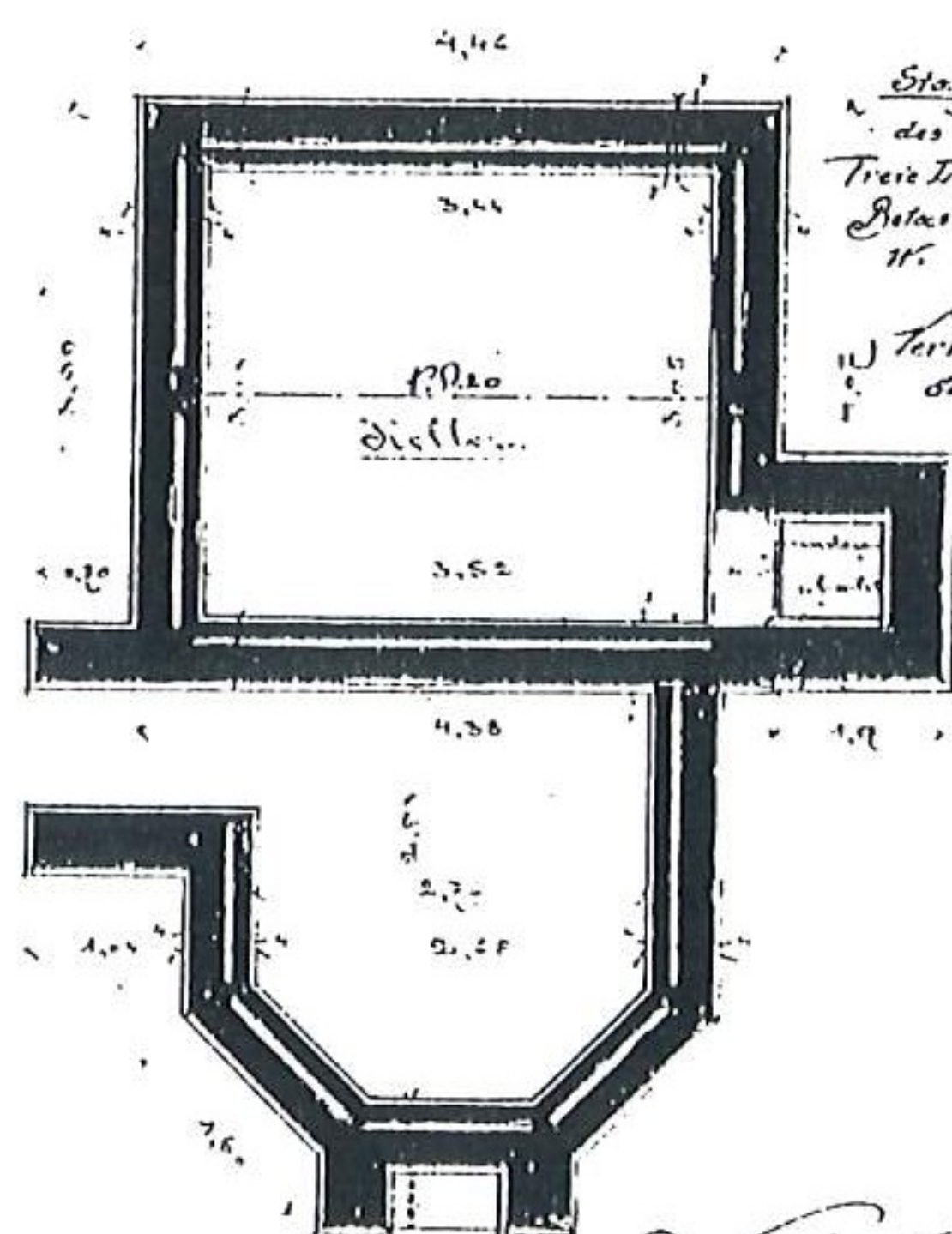
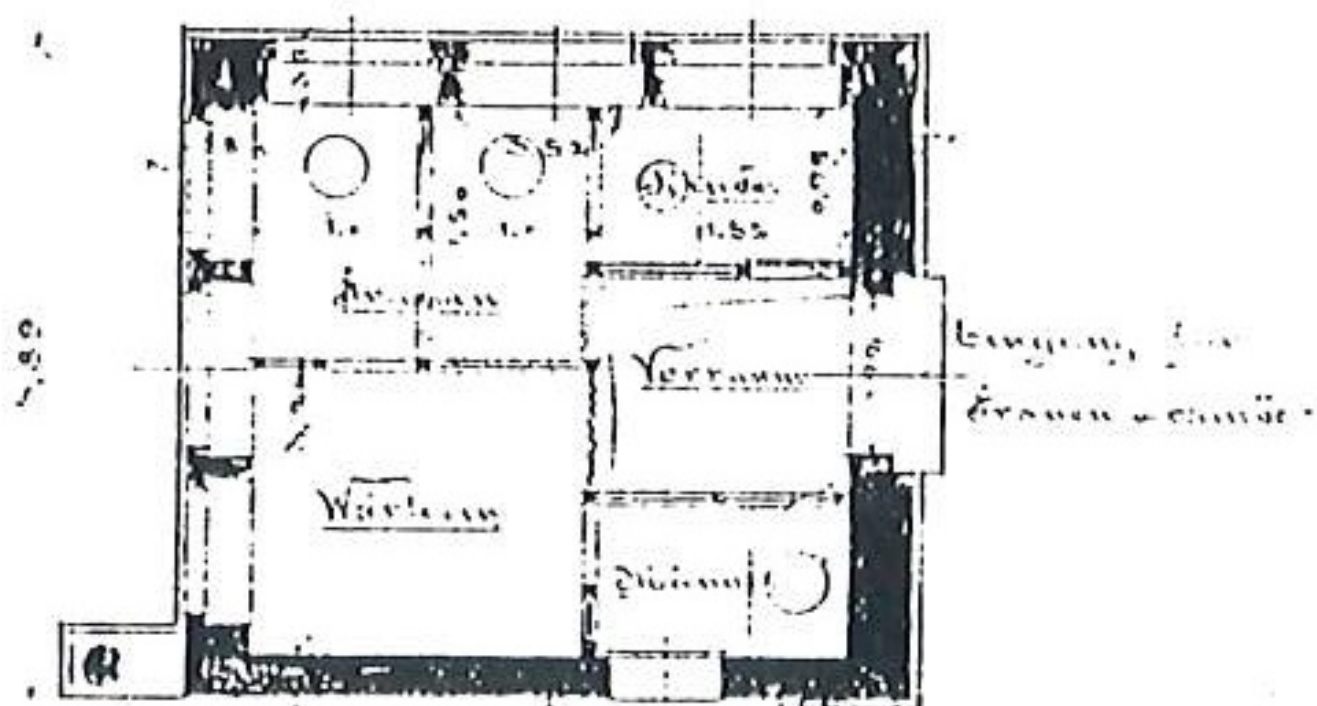

Aussicht der Südseite.

Aussicht der Nordseite.

Grundriss vom Erdgeschoss.

Grundriss vom Dachgeschoss.

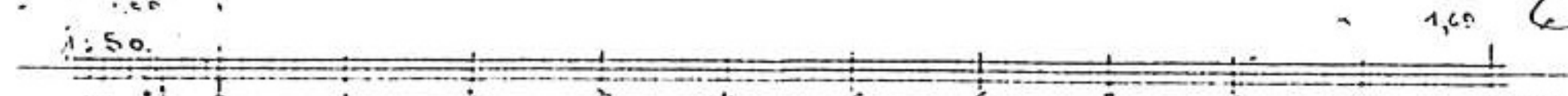
Statische Berechnung
des Trägers unter der Grupe.
Träger Länge 8,40 m.
Belastung: 3200 kg. 1000 kg. 1000 kg.
11. 1000 kg. 1000 kg.
12. 1000 kg. 1000 kg.
13. 1000 kg. 1000 kg.
14. 1000 kg. 1000 kg.
15. 1000 kg. 1000 kg.

Eingang für Damen.

Genehmigt nach Massgabe des
Bauscheines P I 1892.00
Breslau, d. 19. Mai 1900.
Städt. Baupolizeiverwaltung.
J. A.

Carl Klimm

Lediglich in baupolizeilicher
Hinsicht technisch geprüft.
Breslau, d. 9. Mai 1900.
Polizei-Bauinspektion I.
Klimm

Breslau, den 9. Mai 1900.

Der Magistrat

J. A.

Klimm

Bathhausverwalter

Exp. 11. 11. 8. No. 206.
 Sect. 1. Fach 3. Hoppe 5.

Sage-Plan

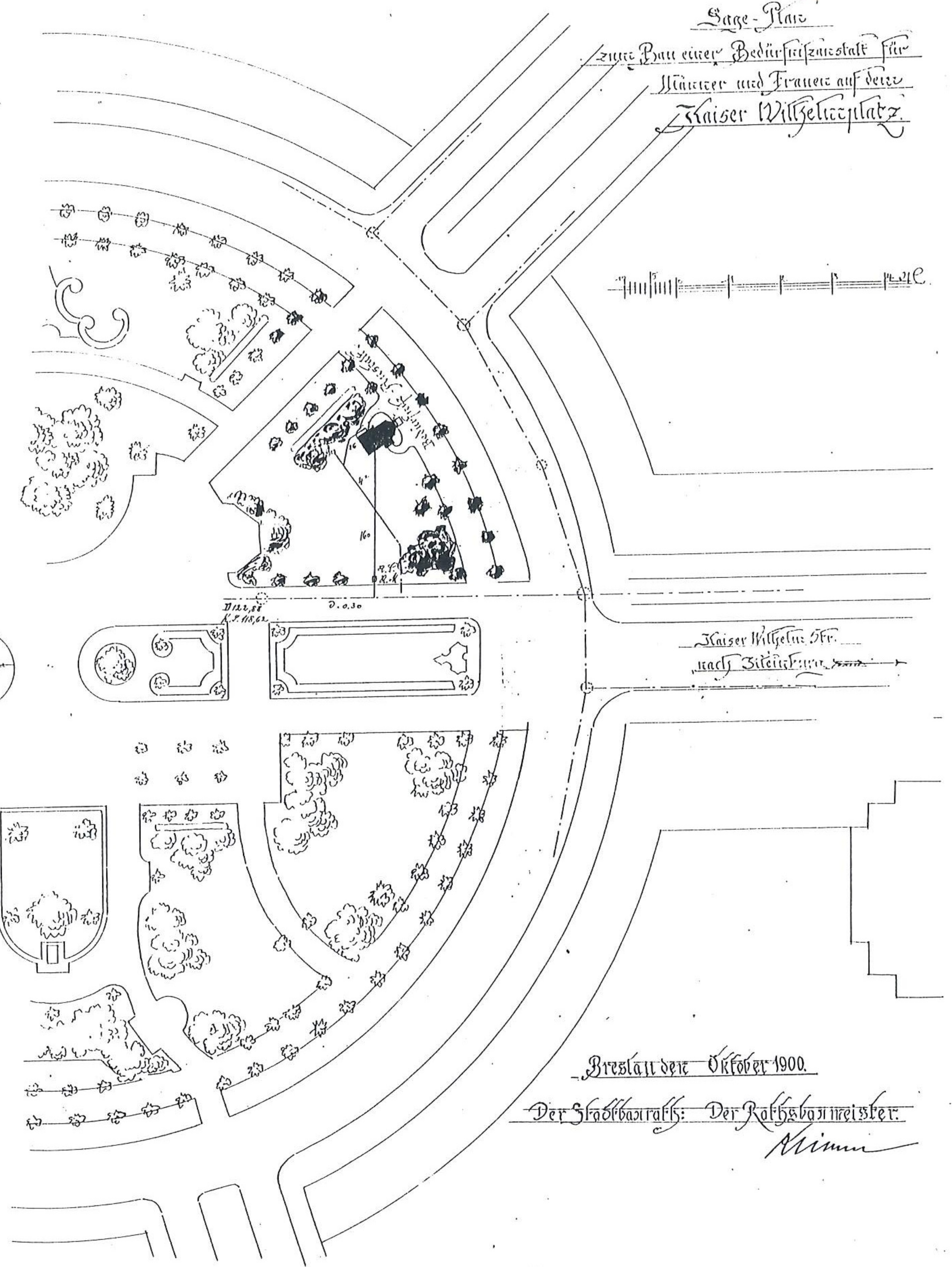
zum Bau einer Bedürfnisanstalt für
 Männer und Frauen auf dem
 Kaiser Wilhelmplatz.

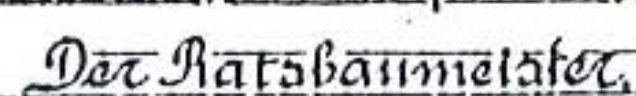
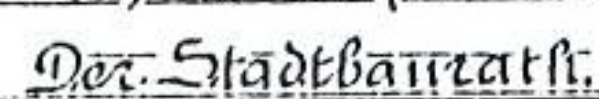
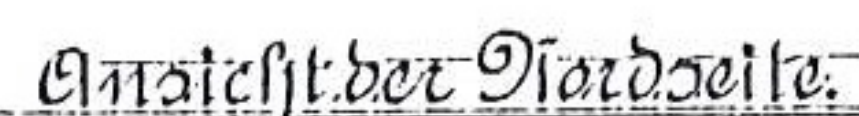
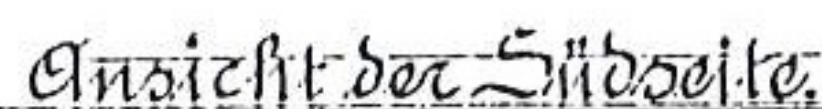
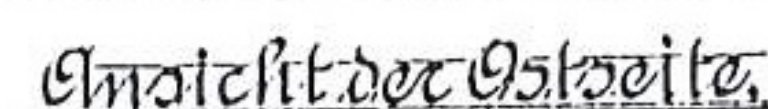
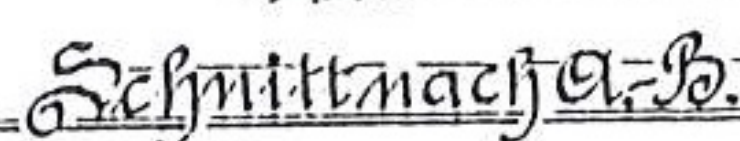
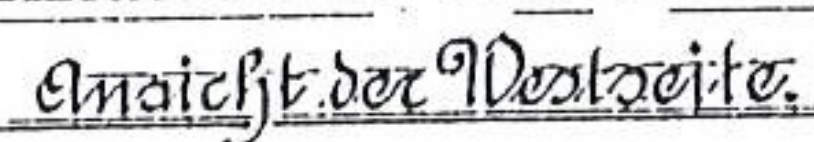
1:1000

Kaiser Wilhelm Str.
 nach Zentralkurve

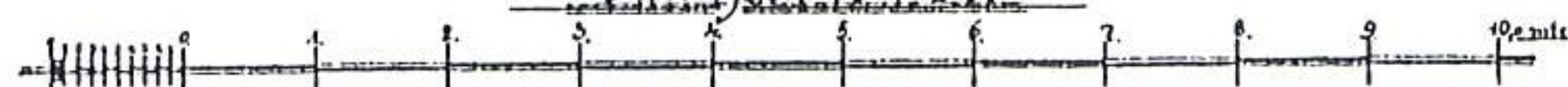
Breslau den Oktober 1900.

Der Stadtbaurath: Der Rathsbaumeister.
 Mimm

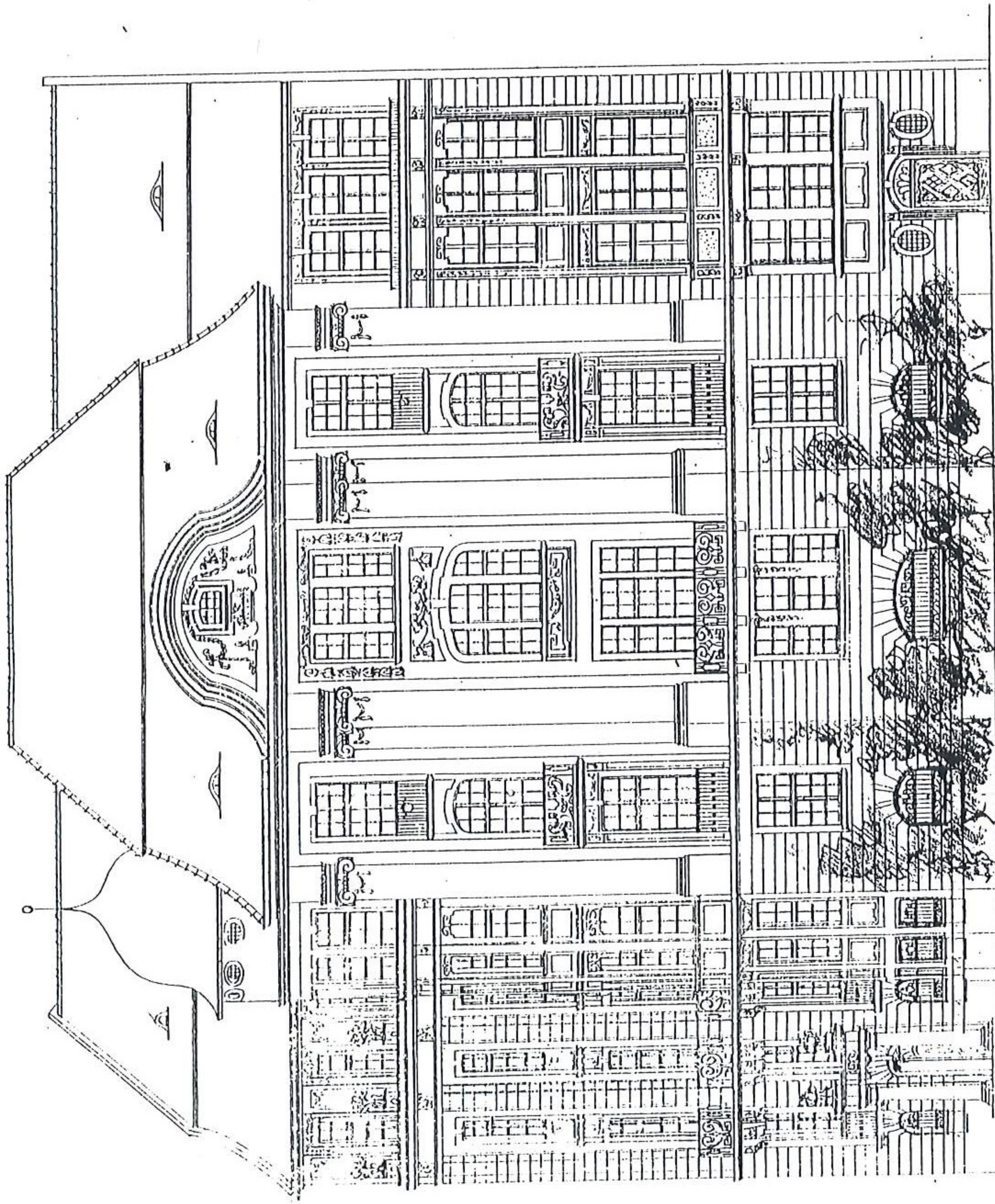

ଉତ୍ତରାଧିପତି: 50.

Primo.

Kaiser-Wilhelm str. 119.

Nachfrags-
Zeichnung

zur Errichtung eines Wohnhauses

Ansicht

Breslau, den 3. November 1905.

Bauherr.

*P. Rother, Sohn
als Bauherr
Herrn Rother, Sohn
Breslau, den 3. November 1905*

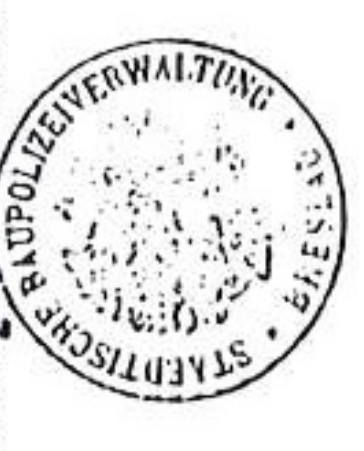
Bauherr

Paul Rother

Zeichner in baupolizeilicher
Einsicht technisch geprüft
Breslau, d. 17. November 1905.
Polizei-Bauinspektion III.

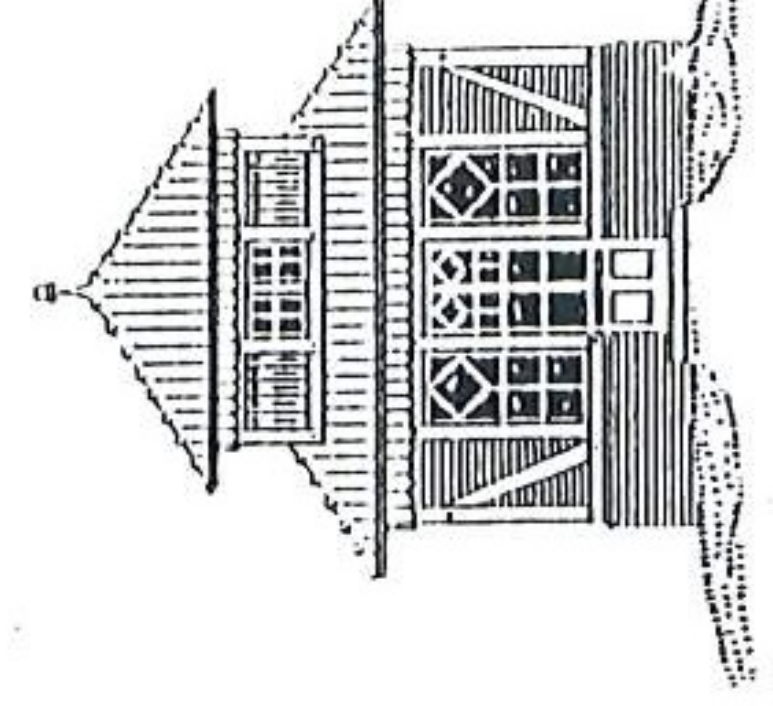
Hoyer

Genehmigt nach Massgabe des
Hausgesetzes P. 117/119, d. 17. 11. 05.
Breslau, d. 17. November 1905.
Stadt-Baupolizeiverwaltung.

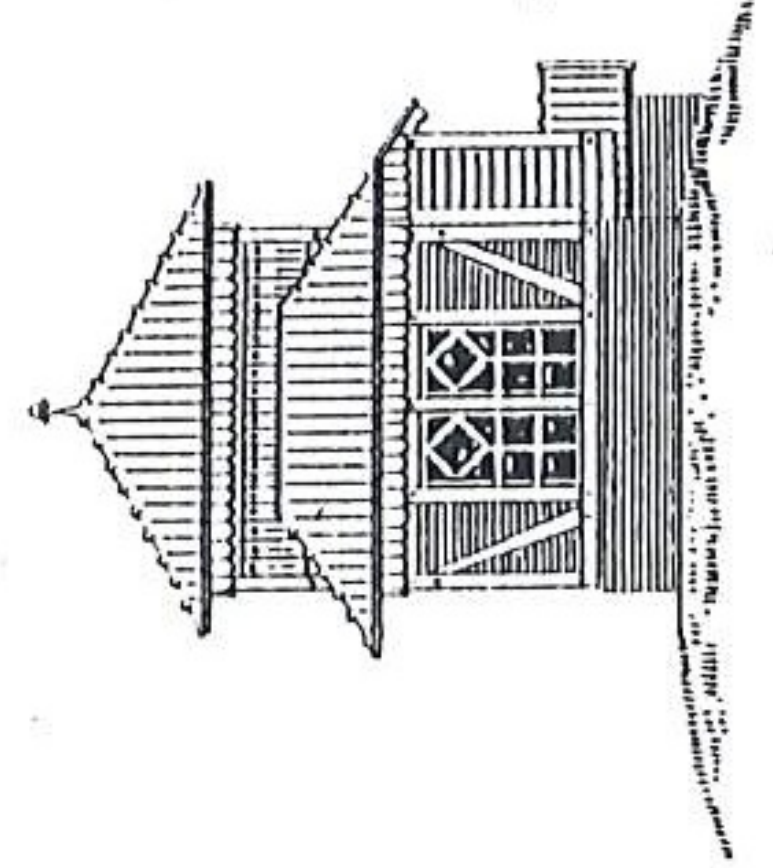

P III 58²³ 05.

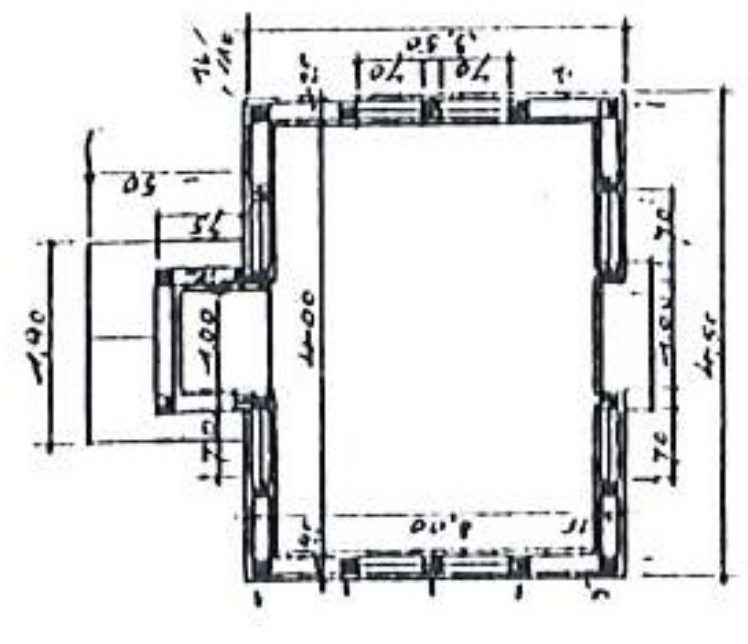
Vorderansicht

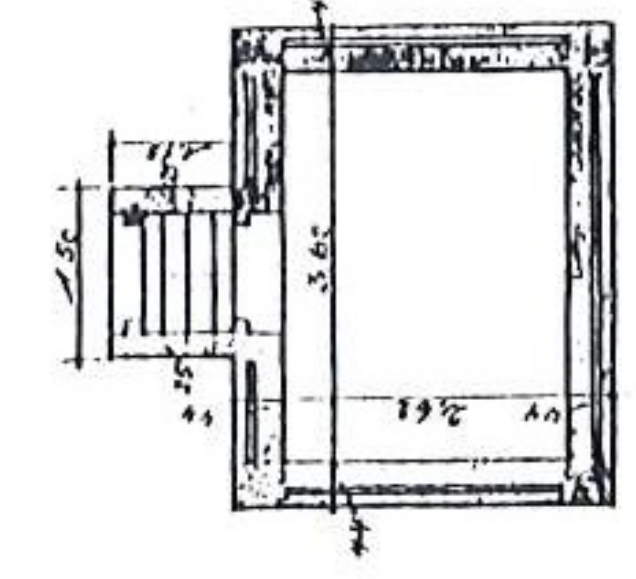
Seitenansicht

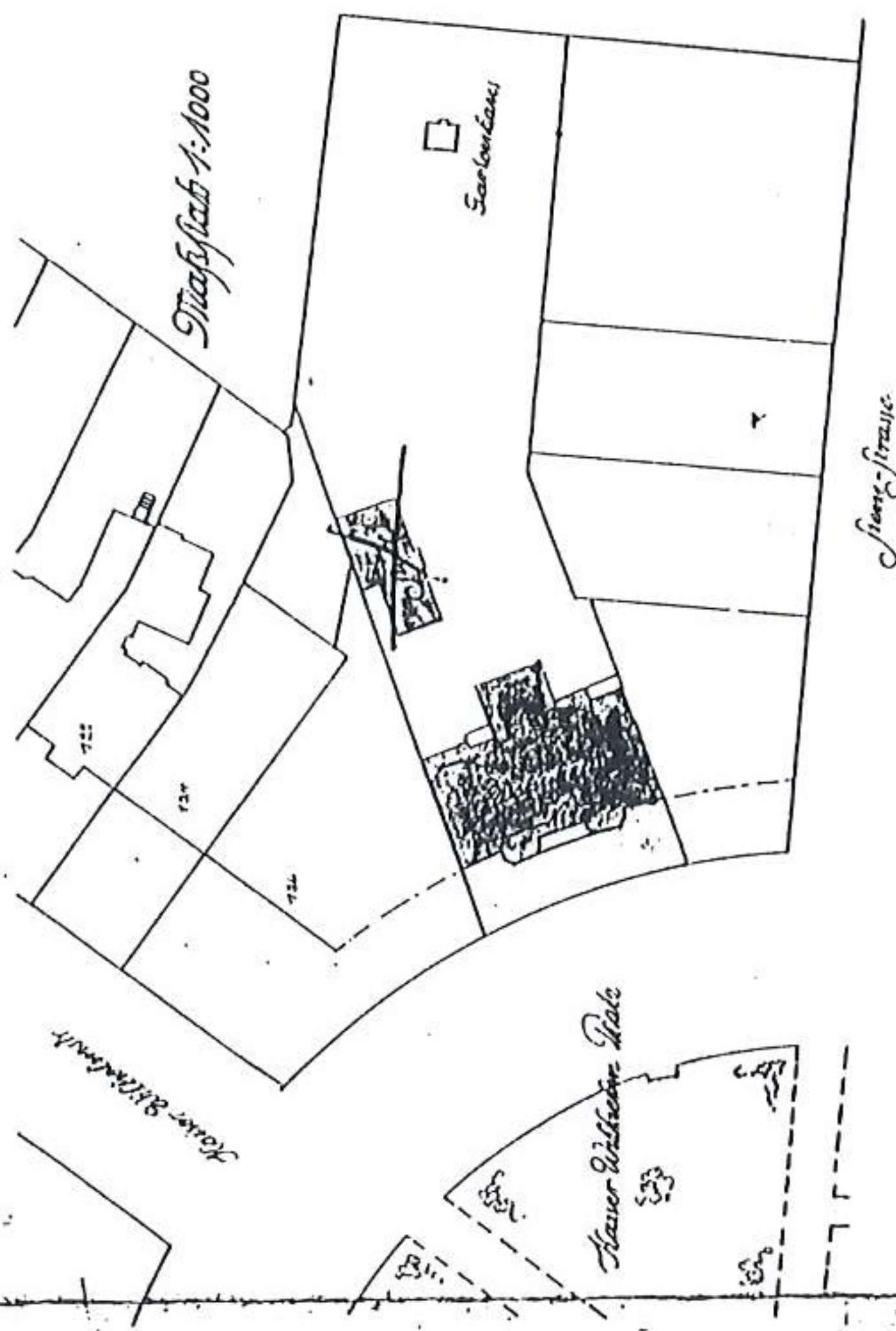
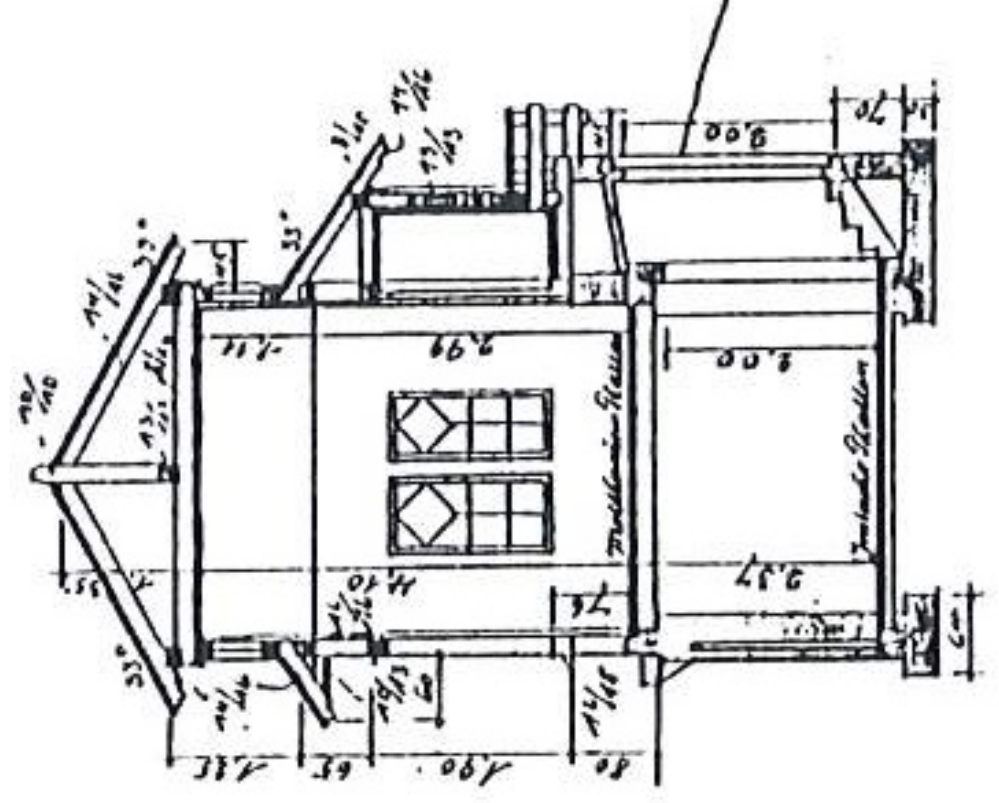
Längsschnitt

Querschnitt

Schnitt

Entwurf zu einem Gartenhaus auf dem
Grundstücke Breslau, Kaiser-Wilhelm-Platz 4.
Grundrissblatt 15 Blatt 690 No 2
Breslau, den 19. November 1906

Kaufmann August Langer
Zugausfertigung 67.
Dresden

A. Langer

Lediglich in baupolizeilicher
Hinsicht technisch geprüft.
Breslau, d. 11. Juli 1906.
Polizei-Bauinspektion II

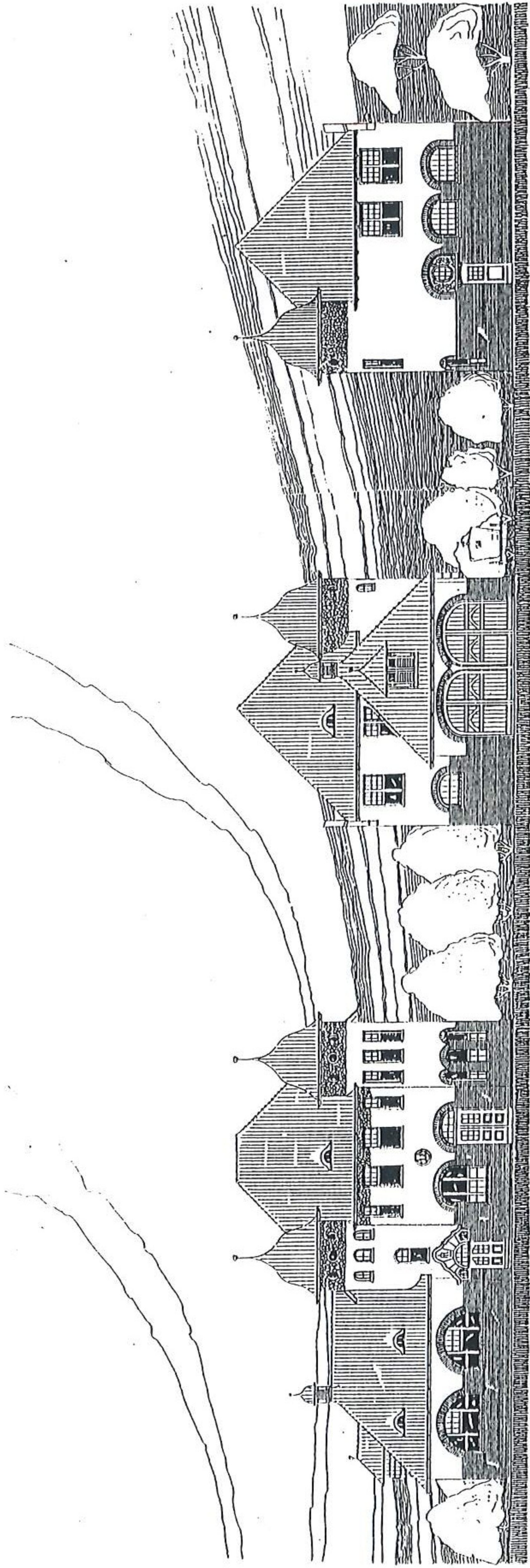
Kimpfer

DIV 1048 05

Hermann Wahlich
Freie Kunst

Genehmigt nach Massgabe des
Bauscheines P 1048, 6. 106.
Breslau, d. 11. Juli 1906.
Stadt-Baupolizeiverwaltung

Vorder-Flügel

Hof-Flügel

Carlen-Flügel

Entwurf
zu einem Platzbauplan mit Kuppelbauanlage
auf dem Grundstück Breslau Neier-Strasse 4
Grundstück: 15 Blatte 660 Nr
Vorder-Flügel und Carlen-Flügel
Hof- und 1 Obergeschoss

Breslau, den 19. April 1906

Kaufmann August Kuntz
Friedrichstraße 57.

A. Kuntz

Blatt 1

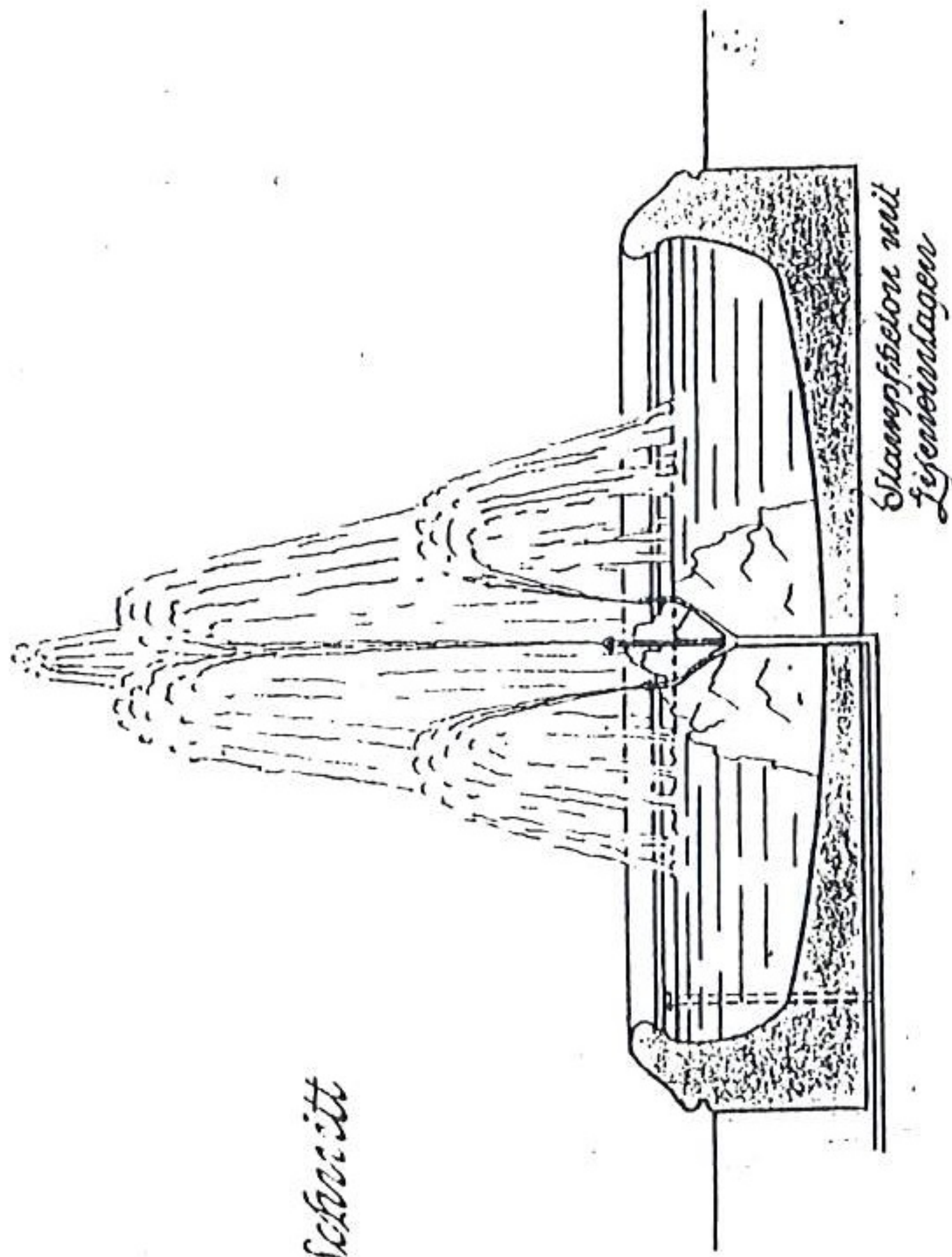
Hermann Wahlich
Architekt

Lediglich in baupolizeilicher
Hinsicht technisch geprüft.
Breslau, d. 22. u. 24. 1906.
Polizei-Baumspection II.

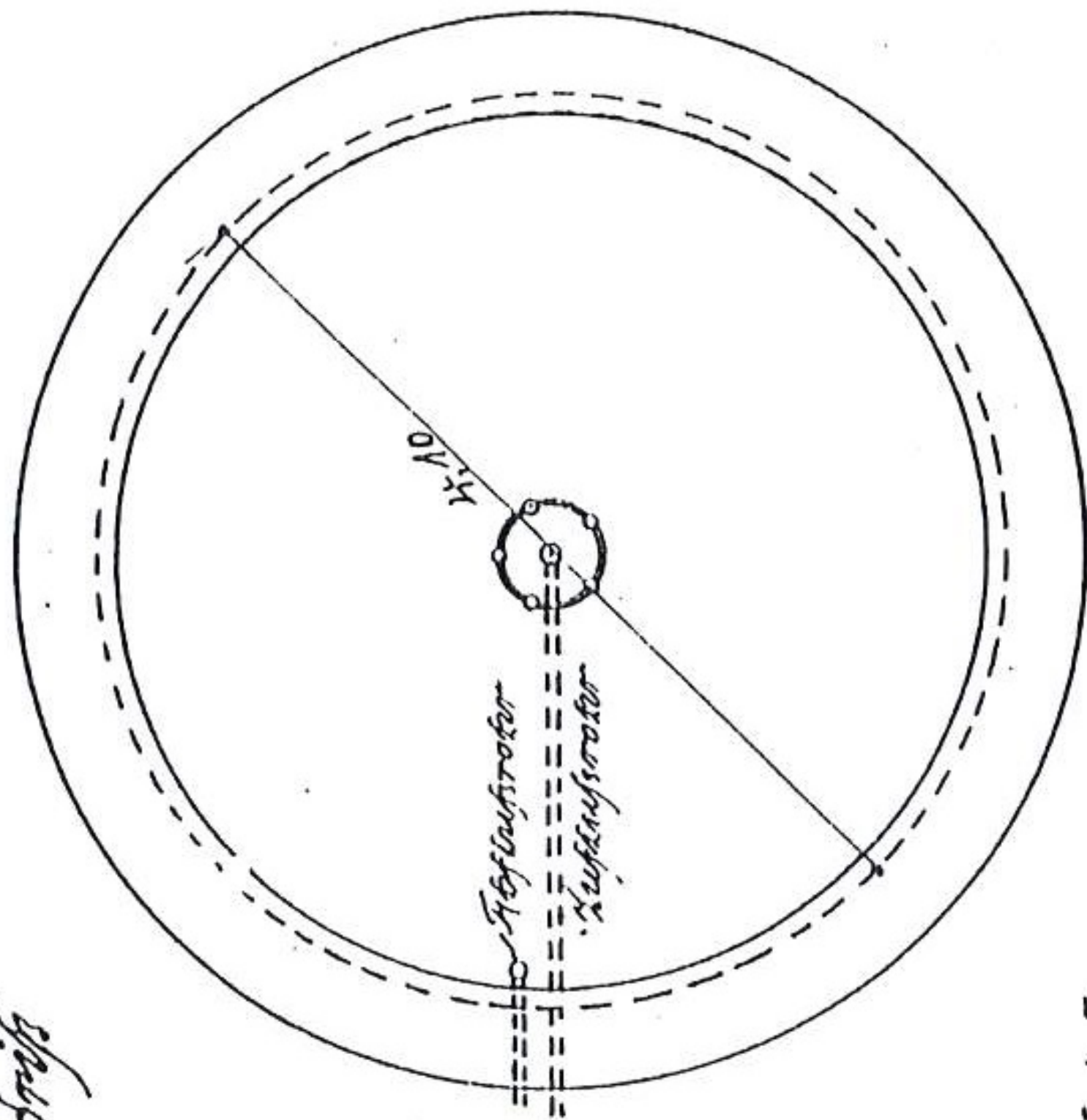
Genehmigt nach Muster des
Baupolizeibeamteten 1. d. 1878 u. 9.
Breslau, d. 7. d. 1906.
Städt. Baupolizeibeamteter.

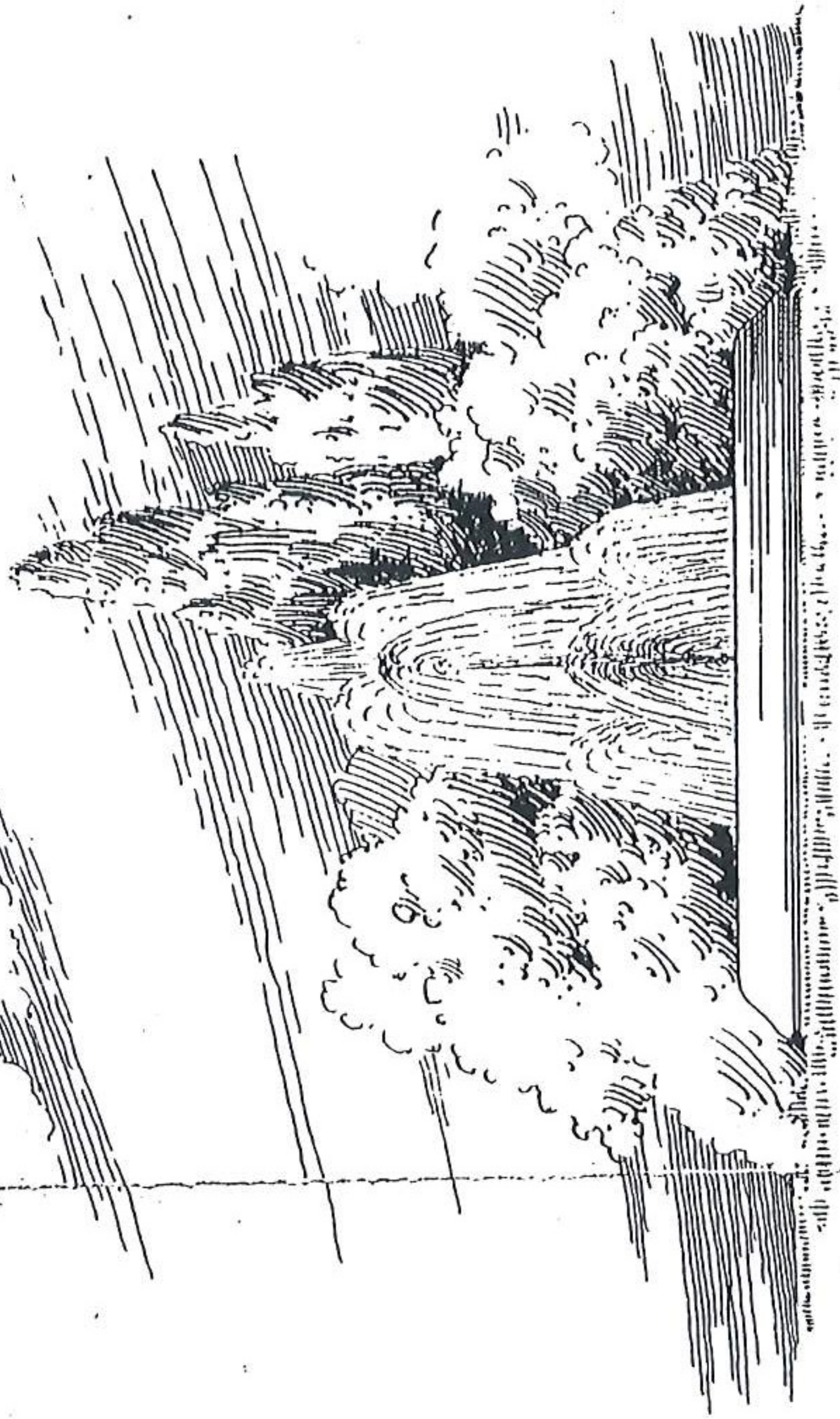
Schnitt

Grundriss

Frischheit

Zeichnung

zu einem Springbrunnen
auf dem Grundstück Breslau, Kaiser-Wilhelmspl. 4.

Frischheit, Schnitt u. Grundriss

Breslau, im April 1906

Kaufmann August Lauffer

Auguststraße 67.

Besitzer

O. A. Lauffer

Lediglich in baupolizeilicher

Hinsicht technisch geprüft.

Breslau, d. 11ten Juli 1906.

Polizei-Bauinspektion II

Pimpler

Hermann Wahlich
Freibildet.

Genehmigt nach Massgabe des

Bauscheines P. 1848.6.1.06.

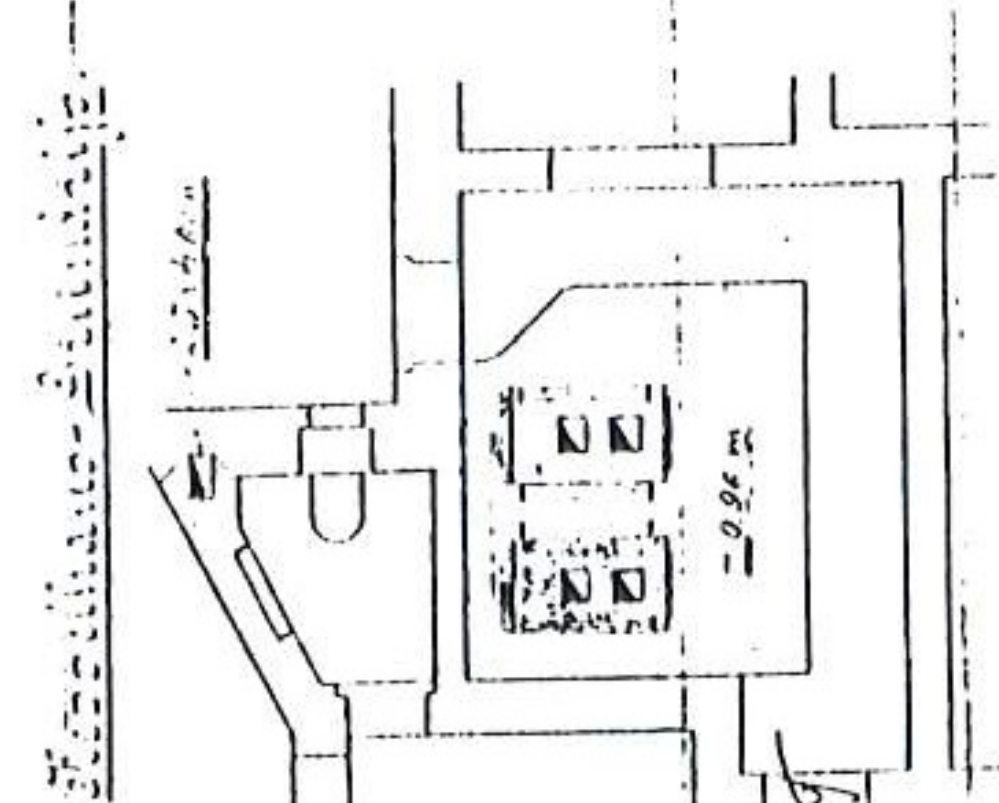
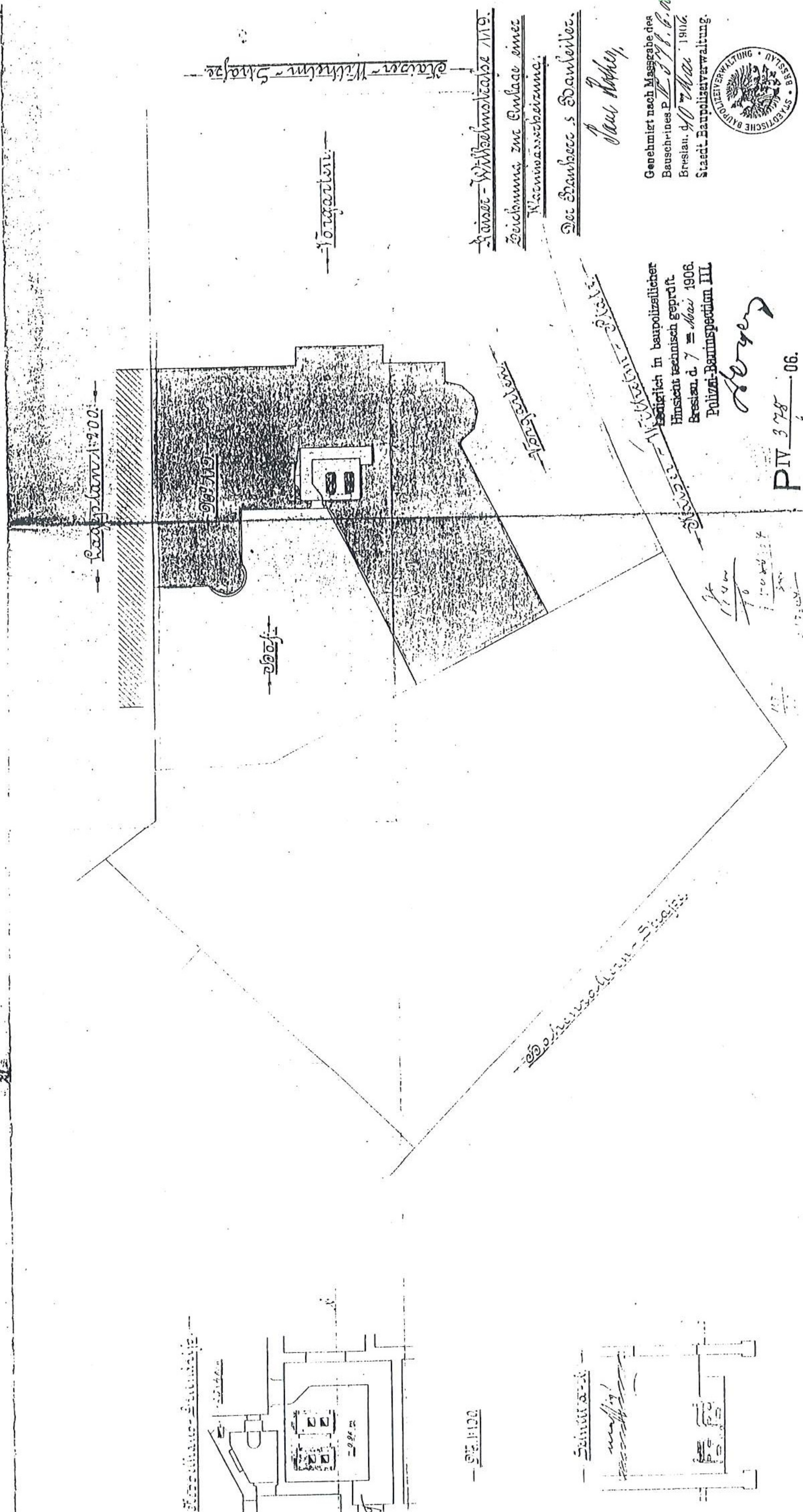
Breslau, d. 11ten Juli 1906

Städt. Baupolizei-Verwaltung.

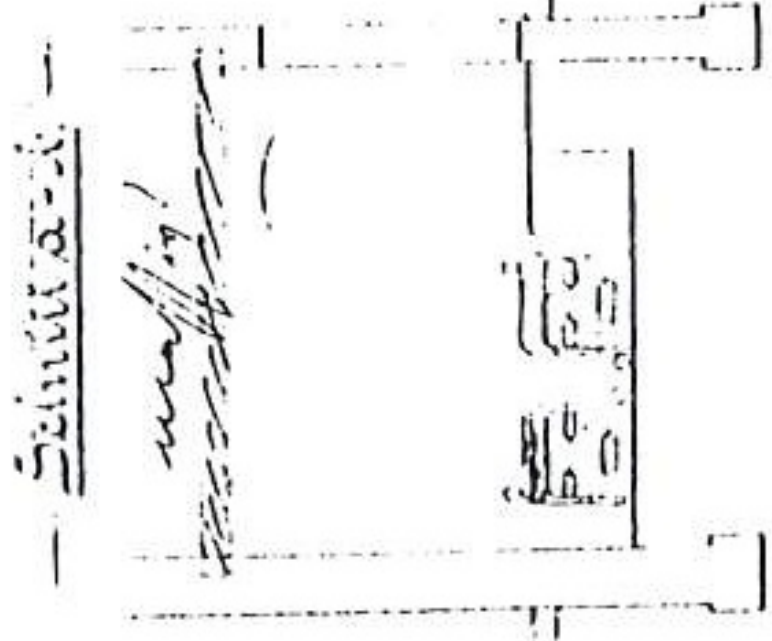

11
10.97
mit
10.10072

Wärmewasserheizung im Wohnhaus Kaiser-Wilhelmstraße 119.

— 1:100 —

Kaiser-Wilhelm-Str. 119.

— Ofenraum —

Kaiser-Wilhelm-Str. 119.
Zeichnung zur Anlage einer
Wärmewasserheizung.

Der Bauherr: S. Danneberg.

Paul Rother,

Genehmigt nach Massgabe des
Bauschritzes P. 117/119, b. s. 1906.
Breslau, d. 7. Mai 1906.
Stadt-Baupolizeiverwaltung.

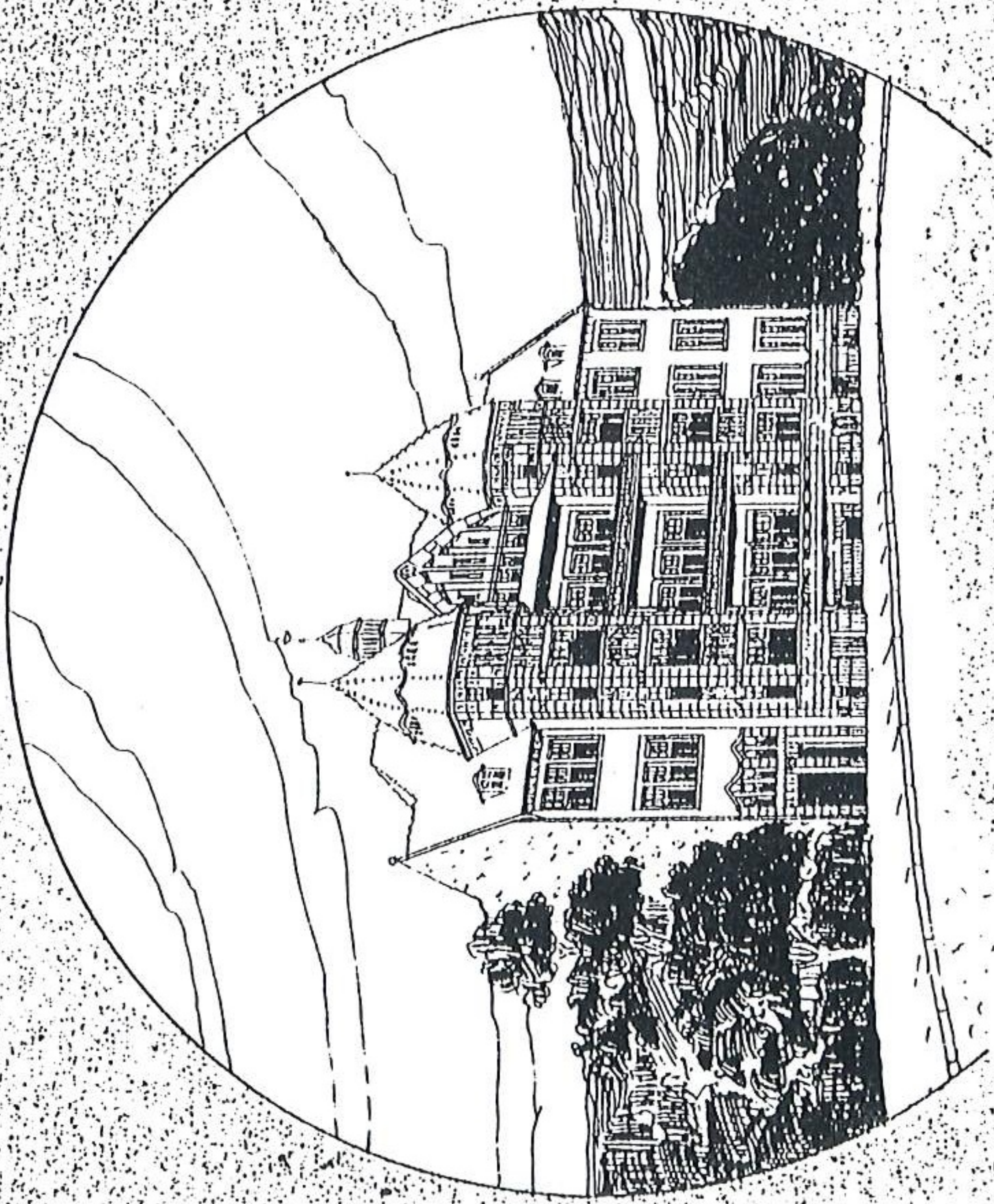
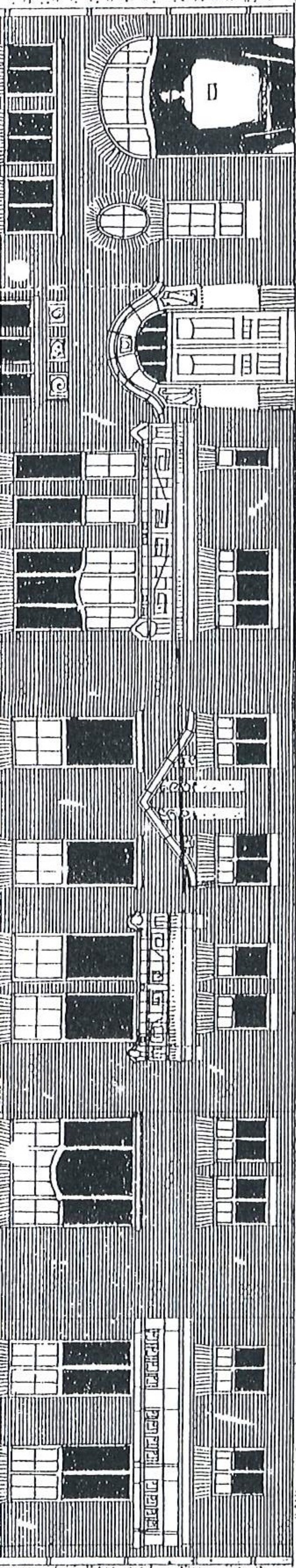
Genehmigt in baupolizeilicher
Hinsicht technisch geprüft.
Breslau, d. 7. Mai 1906.
Polizei-Baumspektium III.

Rother

P IV 378/06.

13. Plan sytuacyjny kamienicy wraz z przedogrodem, przy pl. Powstańców Śląskich 117/119,

obecnie 1, Paul Rother, 1906, b.s., ABMW t.4280.

Blatt 8.

*Erlaubnis zu einem Wohnhaufe
auf dem Grundstücke Breslau. Kaiser-Wilhelms-
Grundbuchband 15 Blatt 660 No.
Vorden = und Hinten = Ansicht
Breslau, den 25. Mai 1906*

Kaufmann August Langer
Augustastr. 67.

Besitzer

Lediglich in baupolizeilicher
Hinsicht technisch-geprüft.

Breslau, d. 25. Mai 1906.

Polizei-Bauinspektion II.

Prinzipal

Wahlich

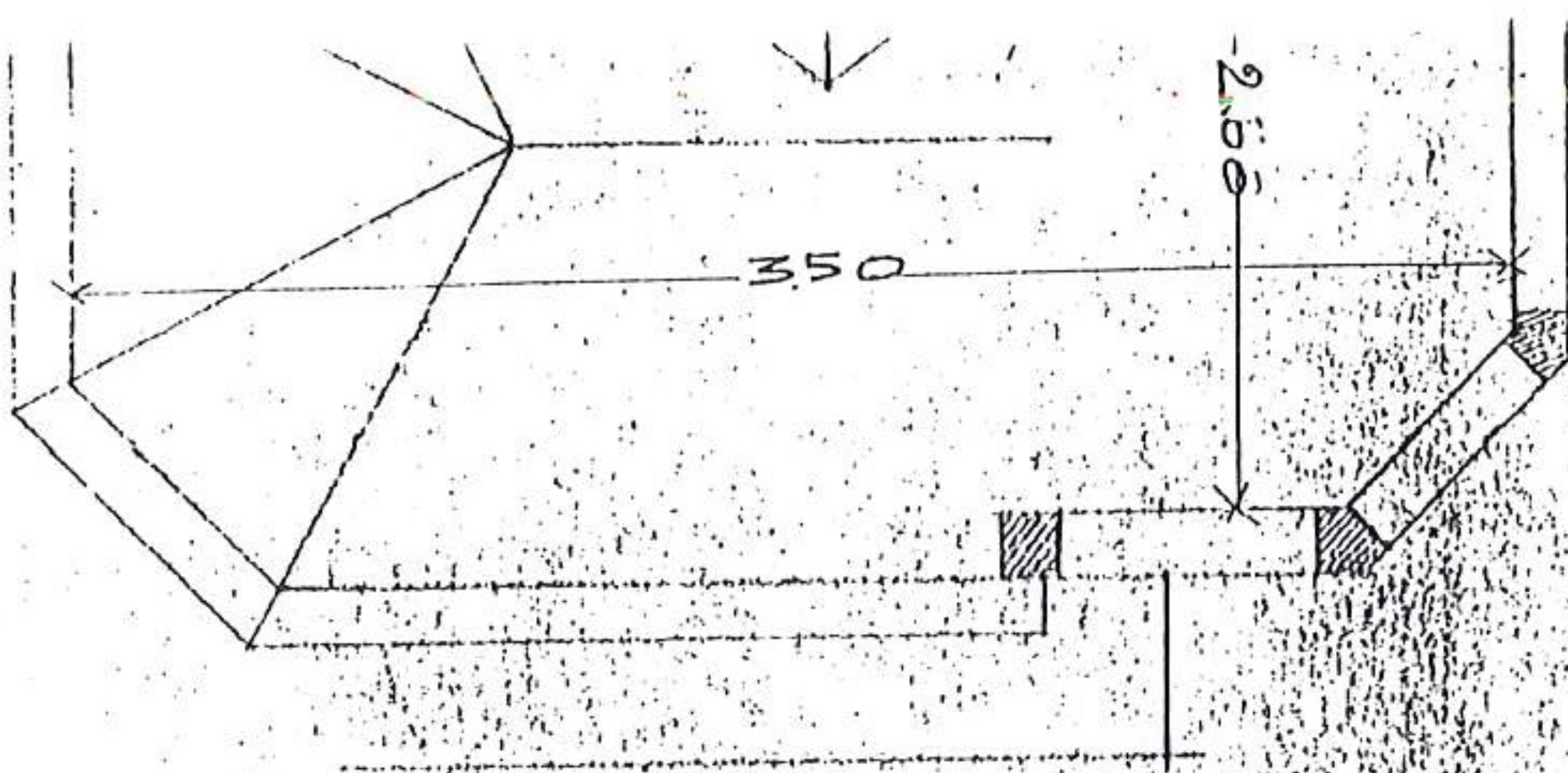
Architekt

Genehmigt nach Massgabe des
Bauscheins P. 10-1048. 6. 106.
Breslau, d. 25. Mai 1906.
Stadt. Baupolizeiverwaltung.

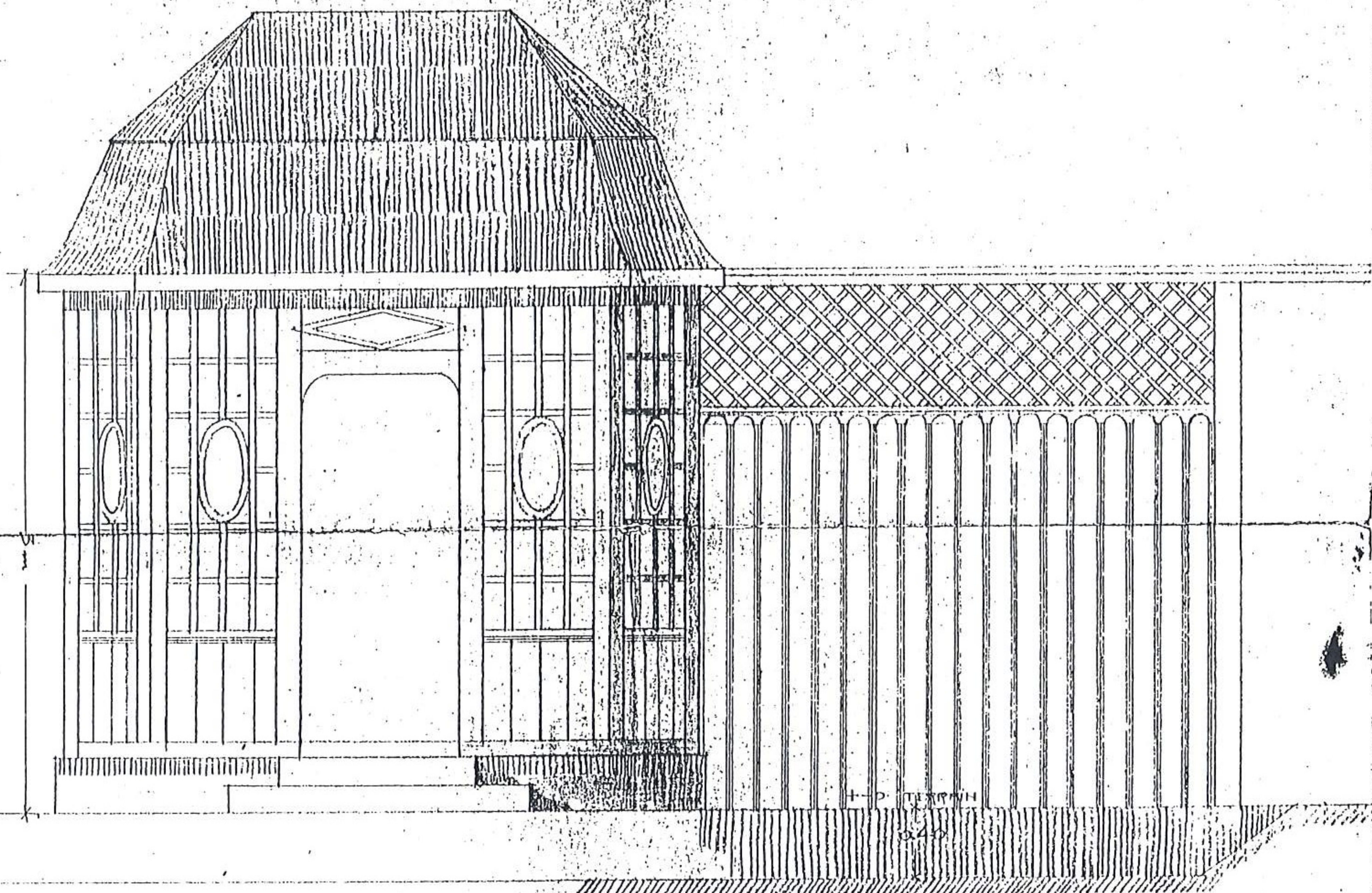

P. 10-1048. 6. 106. PIV 1048. 06.

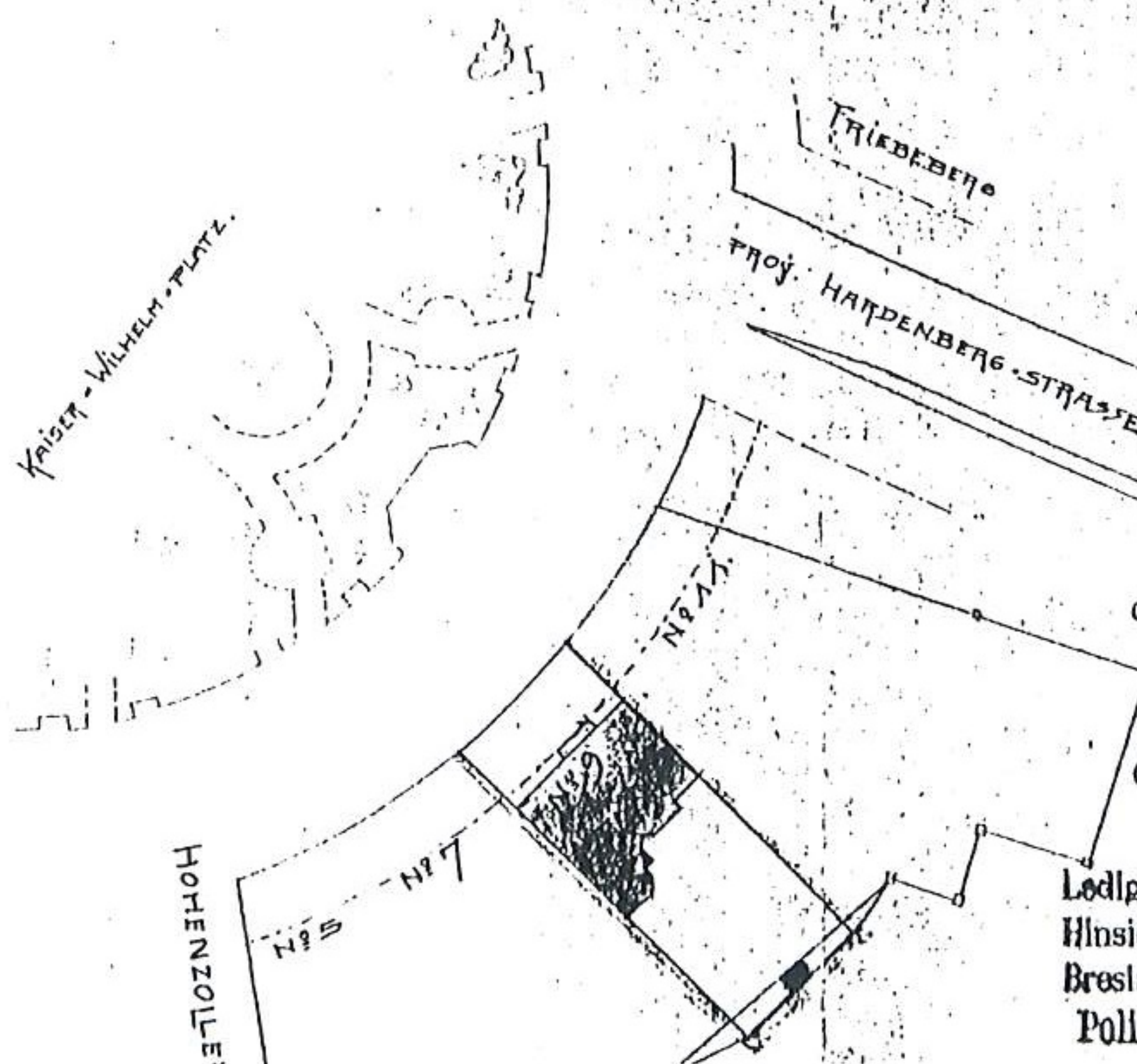
14. Projekt kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 4 w otoczeniu ogrodu, Hermann
Wahlich, 1906, b.s., ABMW t.1827.

Anmerkung.
Die Brettwand an der Nachbargrenze
wird von gehobelten Brettern mit
Leistendeckung hergestellt.

MASSSTAB: 1:20

Kaiser-Wilhelm-Platz. Nr. 9.
Zeichnung.

einer Sommerlaube

Breslau, den 27 Februar 1907.

Der Eigentümer: Der Bauleiter:

Paul Gammert
von Pfuhl
gen. L. v. N. v. N. v. N.

Paul Rother

Nur in baupolizeilicher
Hinsicht technisch geprüft.
Breslau, d. 11. März 1907.
Pollzol-Bauspotion III

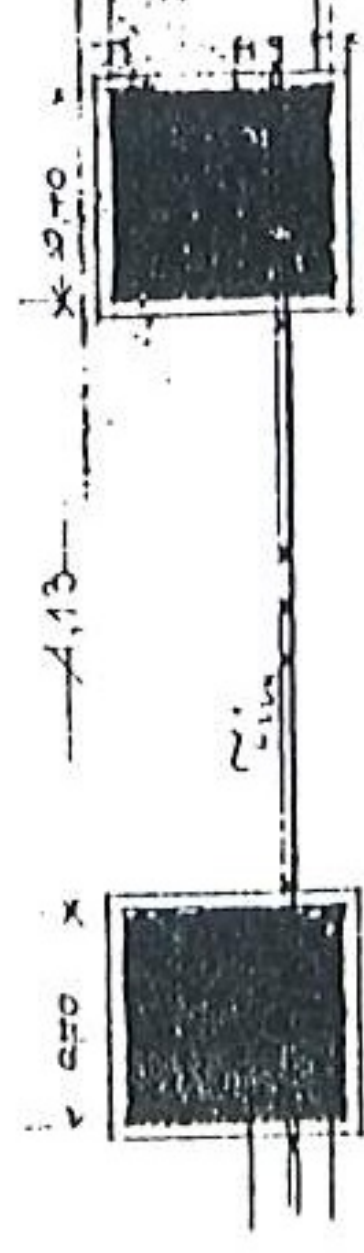
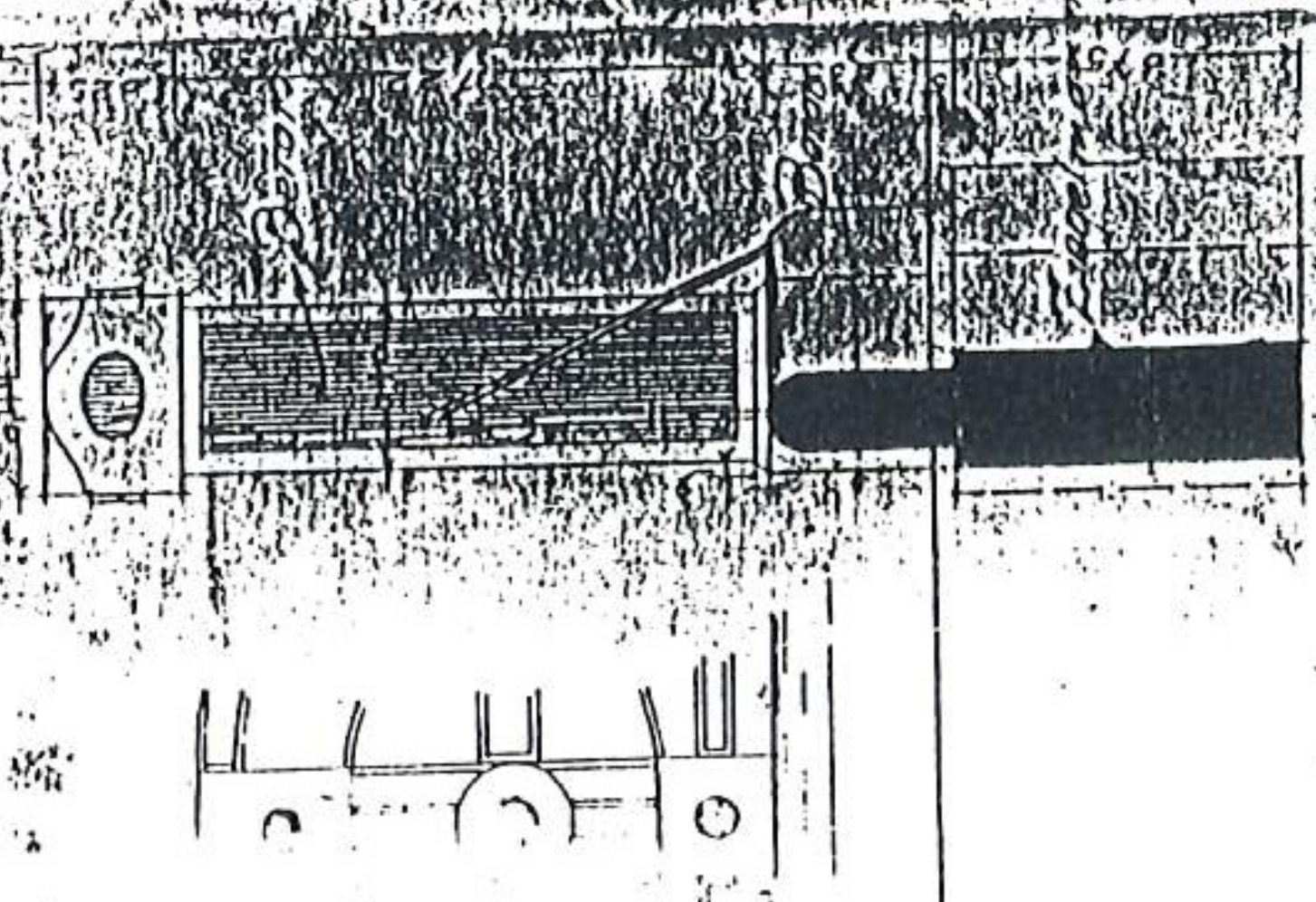
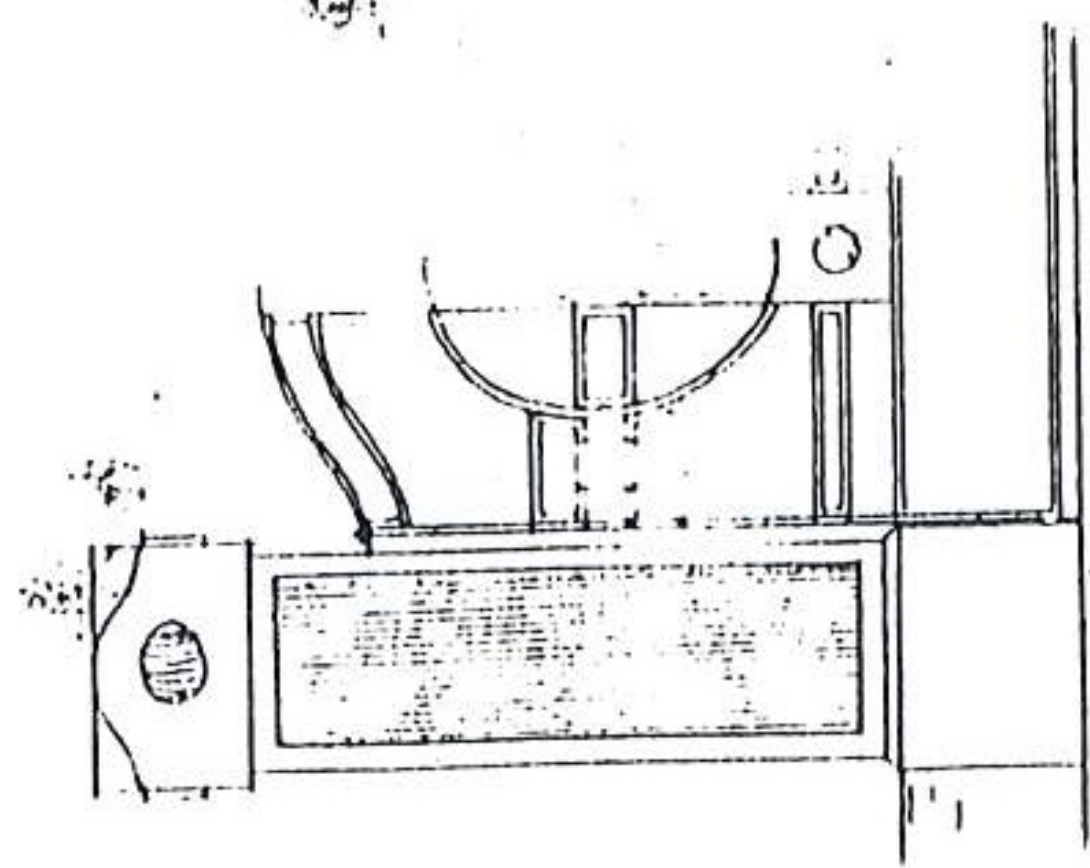
Genehmigt nach Massgabe des
Bauscheines Nr. 62.3.07.
Breslau, d. 13. März 1907.
Stadt. Baupolizeiverwaltung.

15. Projekt altany ogrodowej w ogrodzie kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 9, Paul

Rother, 1907, 1:1000 i 1:20, ABMW t.1830.

Grundriss
1:200

Grundriss

1:200

Höherer 1:200

Nachtrag zur Planung
für den Vorgartenzaun

Entwurf Grundriss, Frontansicht
Breslau, den 6. Juni 1907

Architekt
H. M. M. M.
Breslau, Goethestr. 68/70

Genehmigt nach Massgabe des
Bauscheines P. II. 22. 1. 17.
Breslau, den 6. Juni 1907.
Städt. Bauinspektorat

Genehmigt in baupolizeilicher
Hinsicht nachgeprüft
Breslau, den 6. Juni 1907.
Polizei-Bauinspektorat III

H. M. M. M.

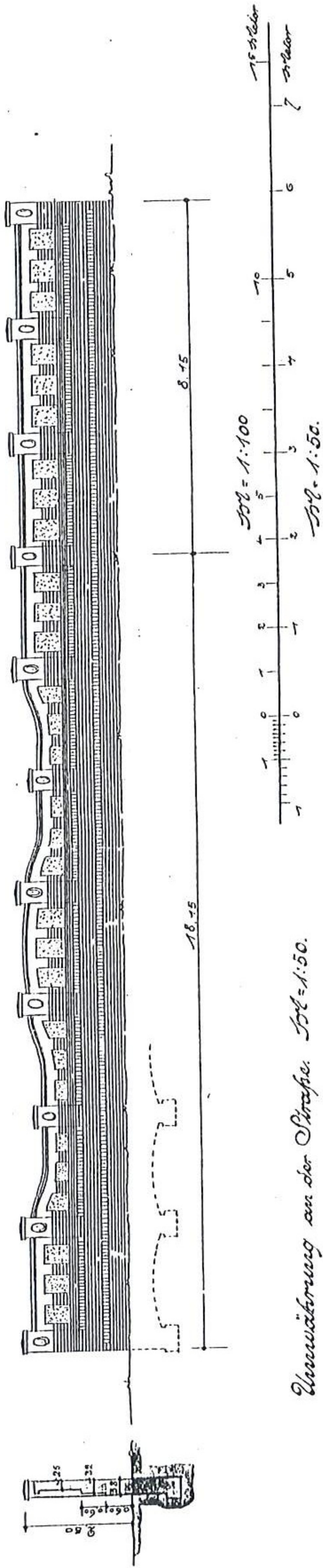
P. IV 32-07.

P. 1160, 0

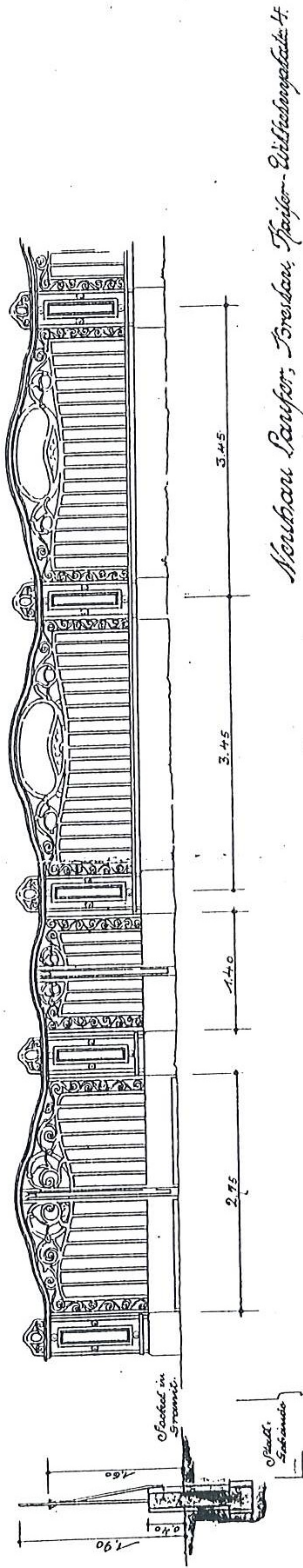
16. Projekt ogradzenia przedogrodu kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 3, b.a., 1907,

1:200 i 1:20, ABMW t.1919.

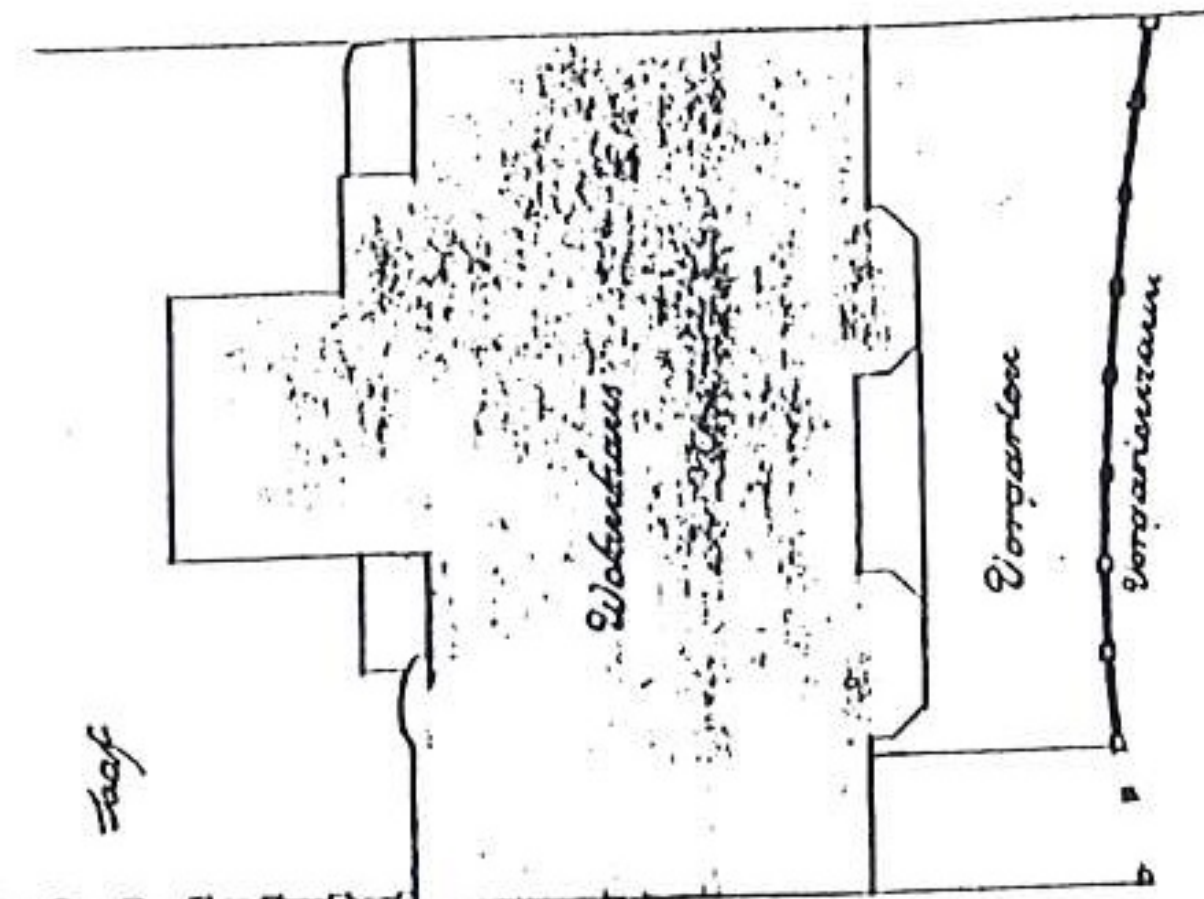
Hofumwährung. M = 1:100

Umwährung an der Straße. M = 1:50.

Lageplan M = 1:500

Neubau Langer, Breslau, Kaiser-Wilhelmsplatz 4.

Zeichnung für eine Hofumwährung an der Nachbargrube, und für die Umwährung an der Straße.

Breslau, den 27. August 1907

*Freigeist
Wahlich*

Kaufmann W. Langer

*Fingulstraße 67.
Lediglich in baupolizeilicher
Hinsicht technisch geprüft.
Breslau, d. 3. September 1907.
Polizei-Bauinspektion II*

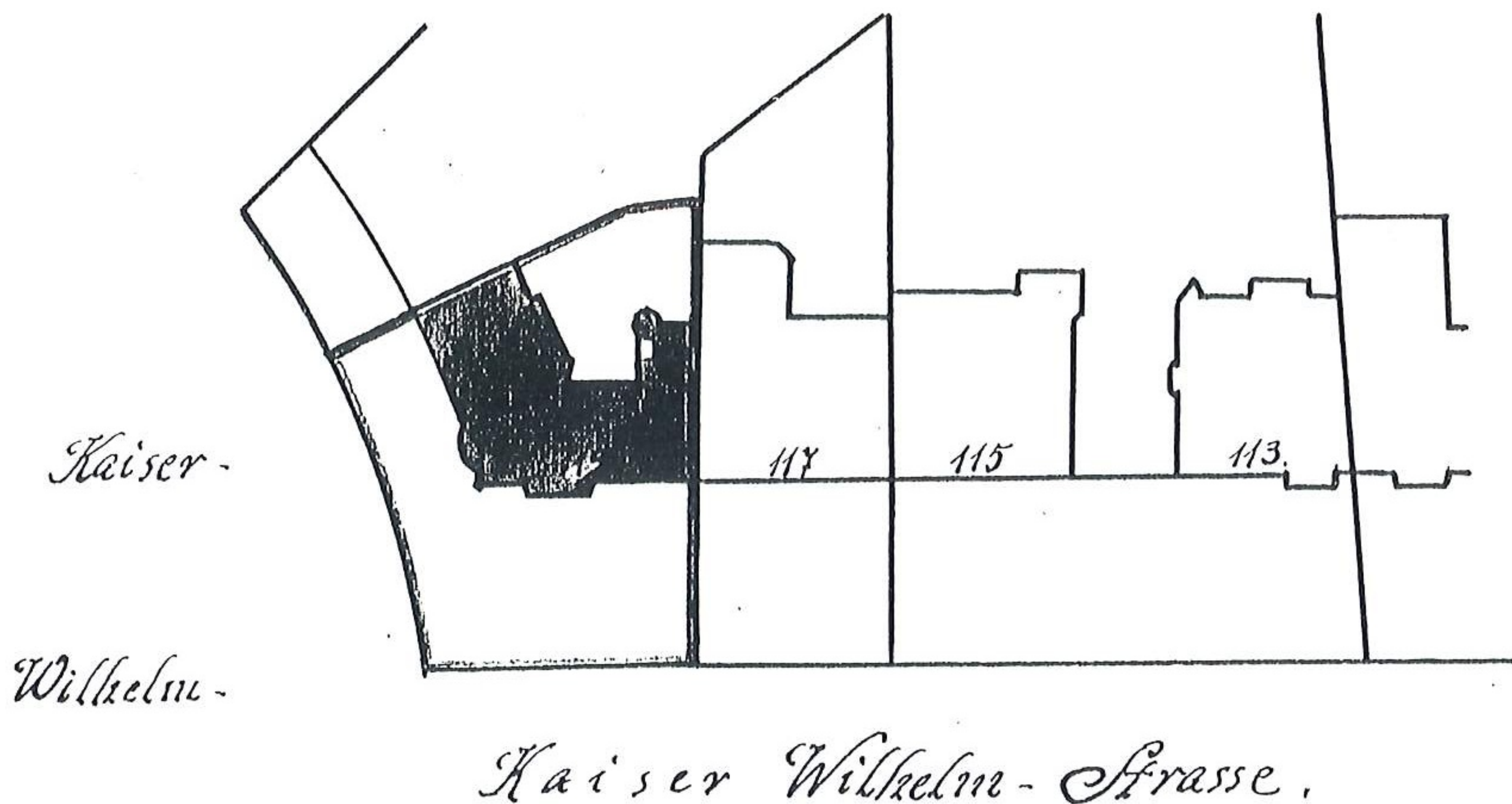
Wahlich

*Genehmigt nach Masgabe des
Bauscheines P. 153. 4. 07
Breslau, d. 6. 9. 1907.
Stadt. Bauverwaltung.*

18. Projekt ogradzenia przedogrodu kamienicy przy pl. Powstańców Śląskich 4, Hermann Wahlich, 1907, 1:500 i 1:50, ABMW t.1827.

Lageplan

Zeichnung betreffend Anlage eines Gasetz in
Kellergeschoß des Hauses Kaiser Wilhelm-Str. 119.

Grundriss, Schnitt u. Lageplan.
 Breslau, den 20. Februar 1908.

Der Eigentümer u. verantw. Bauleiter.

Lediglich in baupolizeilicher
 Hinsicht technisch geprüft.

Breslau, d. 20. März 1908.

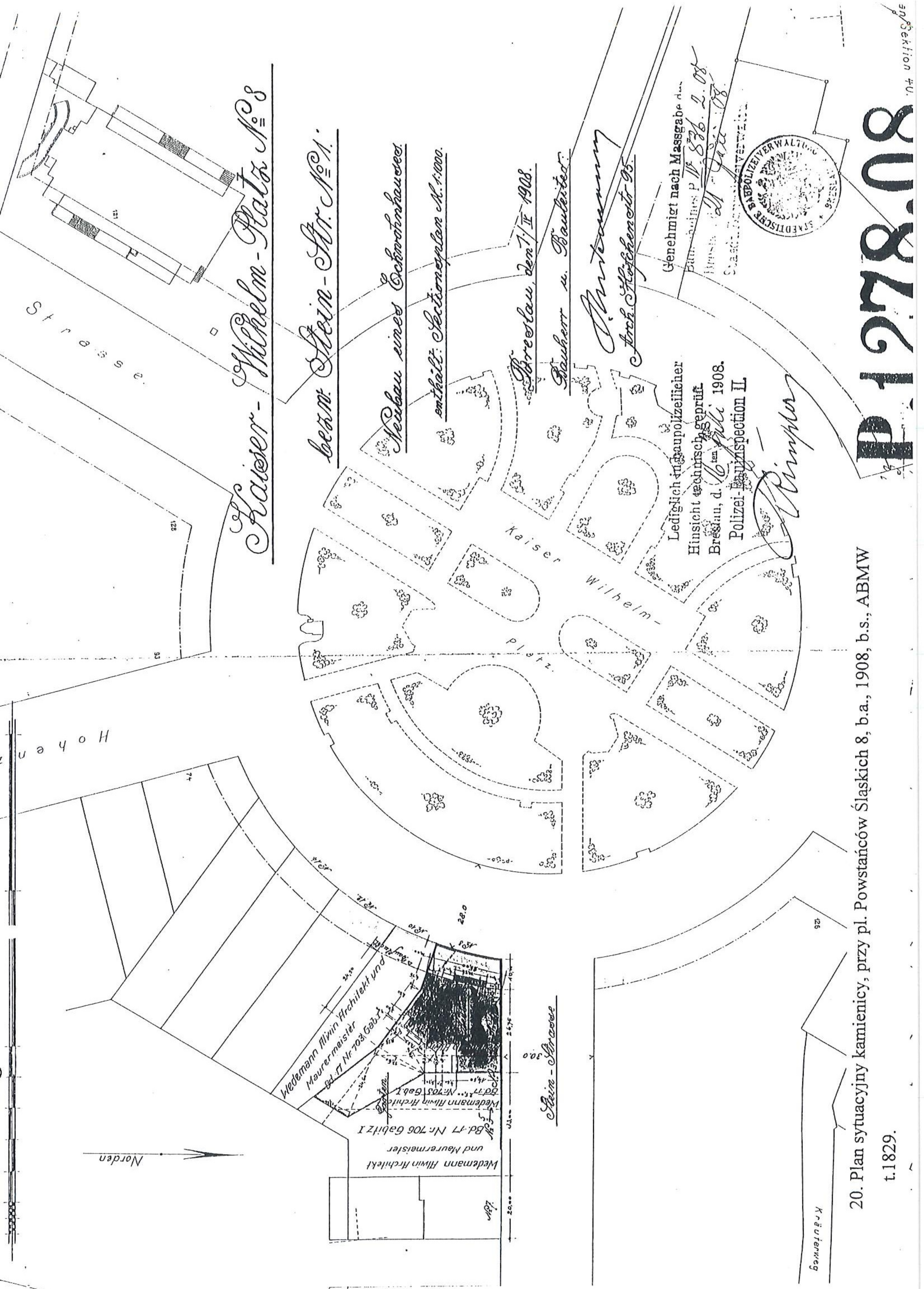
Polizei-Bauinspektion III

Handwritten signature: Meyer

Handwritten signature: Paul Rother

Genehmigt durch Magistrat des
 Preuss. Staates
 Breslau, d. 24. März 1908
 Stadt-Bauinspektion III

20. Plan sytuacyjny kamienicy, przy pl. Powstańców Śląskich 8, b.a., 1908, b.s., ABMW

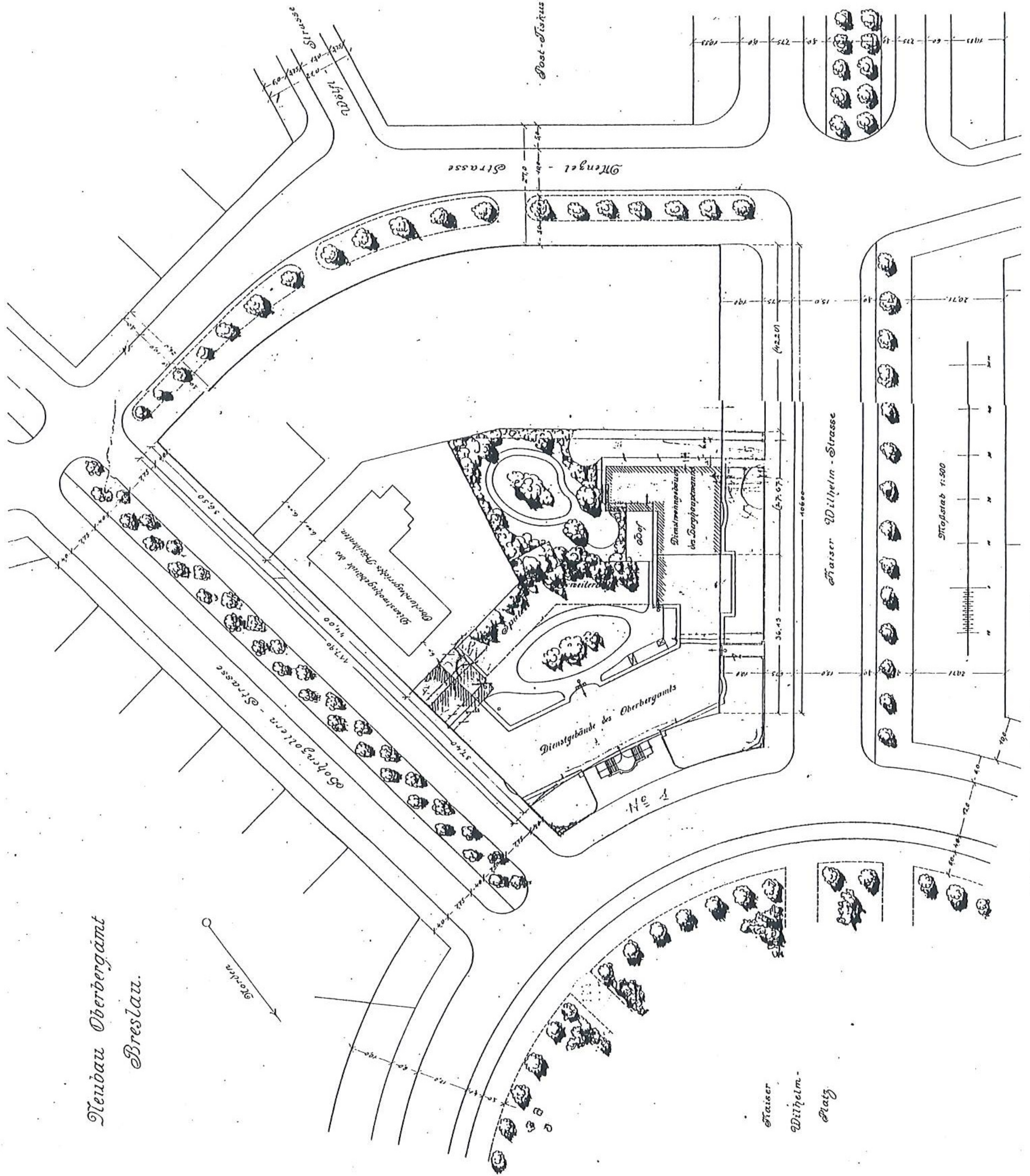
t.1829.

P 1278.08

sektion 40

Neubau Oberbergamt
Breslau.

Blatt 1.
Lageplan.

Geprüft
Breslau, den 14. Januar 1909.
Der Revisions- und Baureut:

Mass.

Geheimer Beauf.

Zum Kostenschlage von heute
Breslau, den 14. Januar 1909.

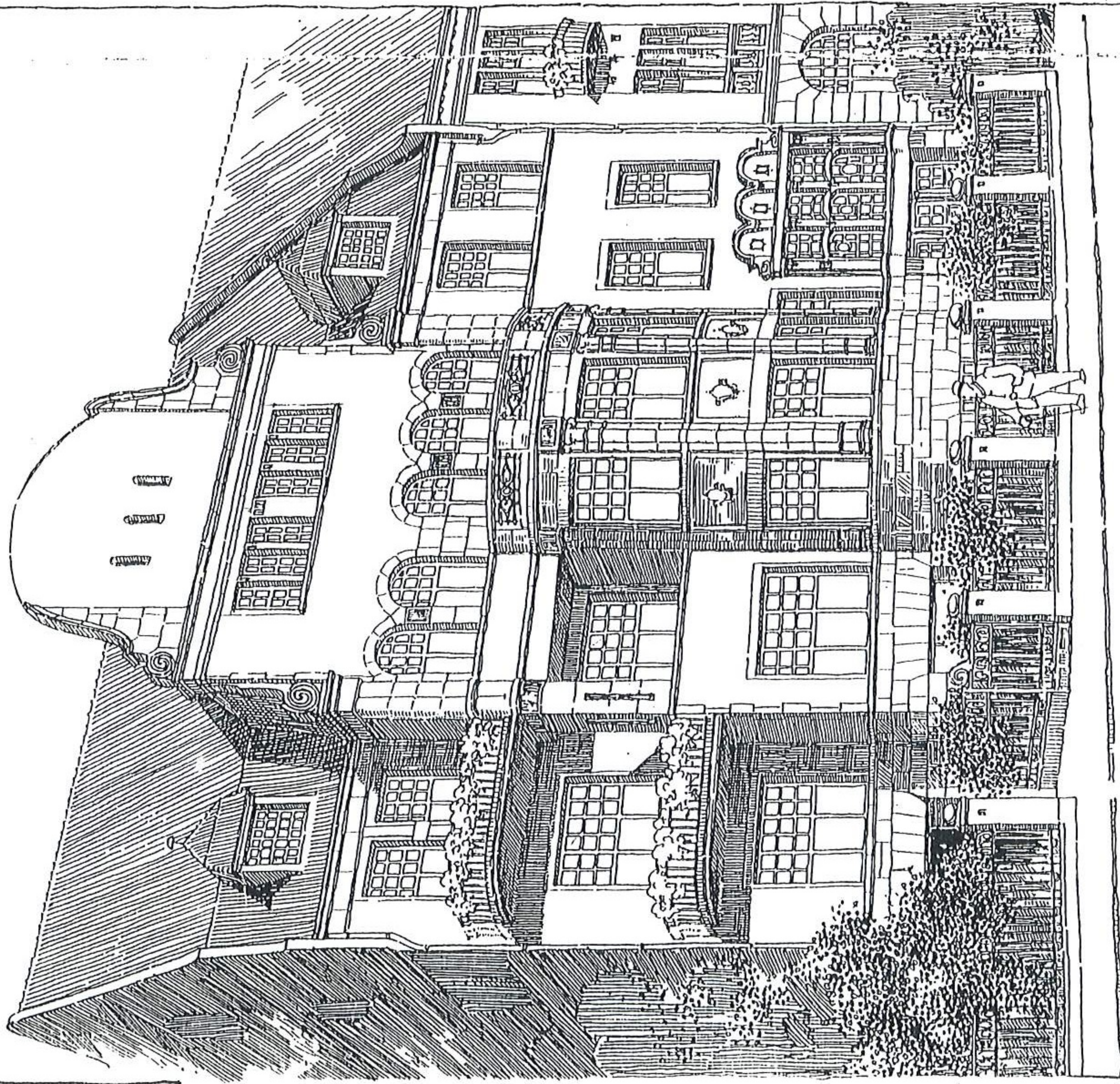
John

Biegungs - Baumeister.

24. Plan sytuacyjny dawnego Głównego Urzędu Górniczego przy pl. Powstańców Śląskich 1, obecnie nr 20, Josef Maass., 1909, b.s., ABMW VI-54.

Chaison, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532

25. Plan sytuacyjny dawnego Głównego Urzędu Górniczego przy pl. Powstańców Śląskich 1, obecnie 20, b.a., 1909, 1:500, ABMW t.1834.

Nachtragszeichnung

zum Neubau eines Wohnhauses
auf dem Grundstück Kaiser-Wilhelmspl. 14.

Schaubild

Breslau, den 14. April 1909

Der Bauherr:

W. Werner

Lehringstrasse 3

Der Architekt:

R. Schick

Polenzstrasse 41.

Genehmigt nach Massgabe des

Bauscheines P. II 506. 3. 09

Breslau, d. 27. April 1909.

Städt. Bauverwaltung.

F. R.

R. Schick

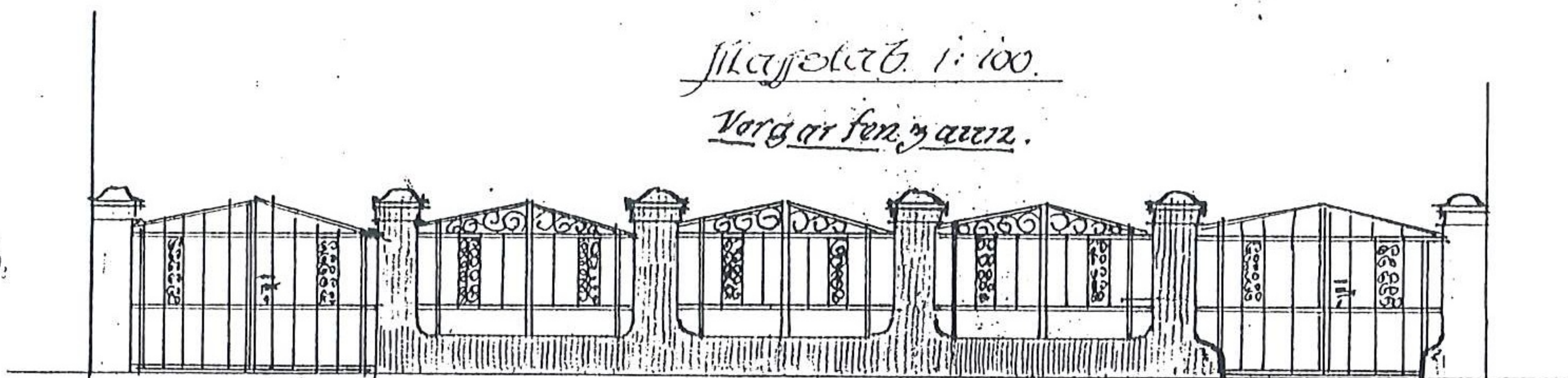
Ziegelmauerwerk.

Beton.

Klinkermauerwerk.

Maßstab 1:100.

Vorgarten.

17.00

Sk. d. S. A. 1912

ab 1.12.33

Nachtrag zu P. II. 1334 II.

Käiser Wilhelmplatz 17.

Zeichnung

Zum Neubau eines Wohnhauses, Herrn Prof. Bruck hier gehörig.

Keller + Erdgeschoss, Stockparterre, I. u. II. Obergeschoss und Dachgeschoss. Vorgarten.

Breslau, den 7. März 1912. Der Bauherr. für die Ausführung.

Prof. Bruck. Max Mathis Baugeschäft
Königsplatz 7. Schwerinstraße 29.

Max Mathis
Baugeschäft

Breslau V, Schwerinstr. 29
Teleph 3274

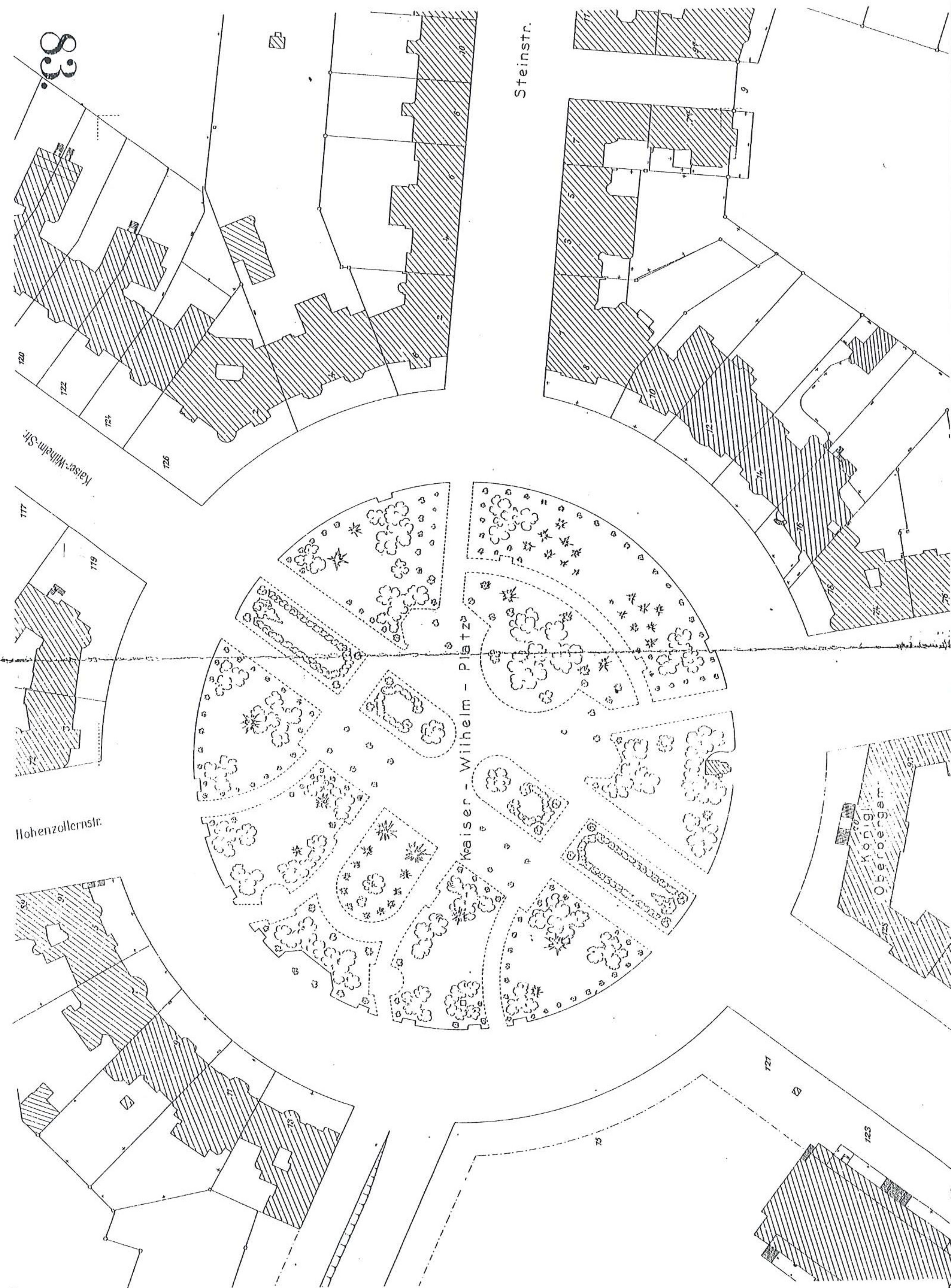
Genehmigt nach Massgabe des
Bauscheines P. II. 59. 6/12.

Breslau, d. 12. März 1912,

Stadt. Baupolizeiverwaltung.

F. H.

Handwritten signature

28. Fragment planu Wrocławia, b.a., ok. 1920, 1:1000, ABMW b.sg.

Kaiser - Wilhelm - Platz

30. VIII. 44/21

P.966.21

Stein - Straße

ausgeschiedene Gärtenbrude

Gesamt nach Maßstab des
Bauelementes P. 111. 1. 11
Breslau, 2. 11. 1921
Stadt. Baubehörde

Dimpf

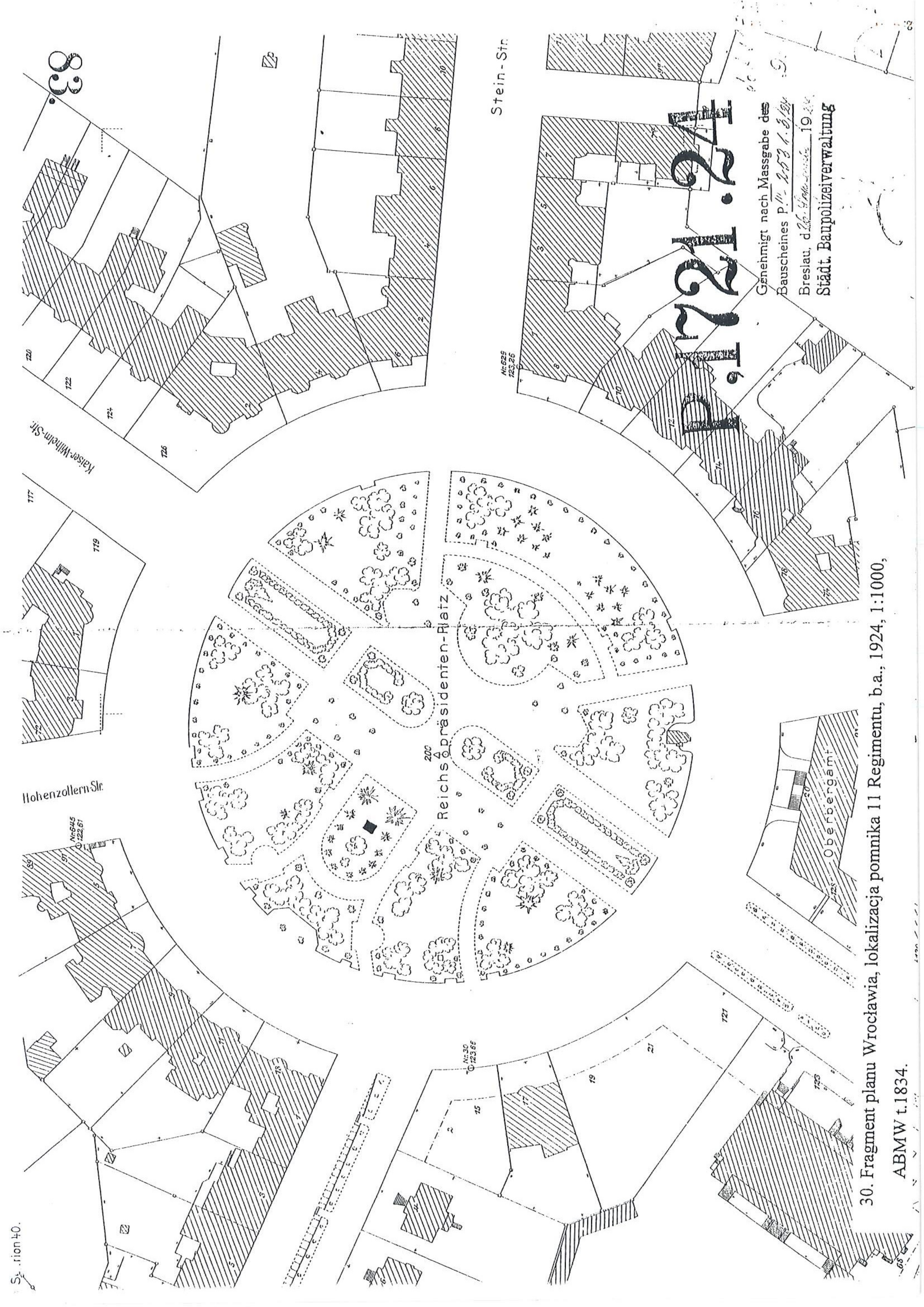
Maßstab 1:500

Breslau, am 21. Juli 1921
Der städt. Gartendirektor

Kaiser - Wilhelm - Platz

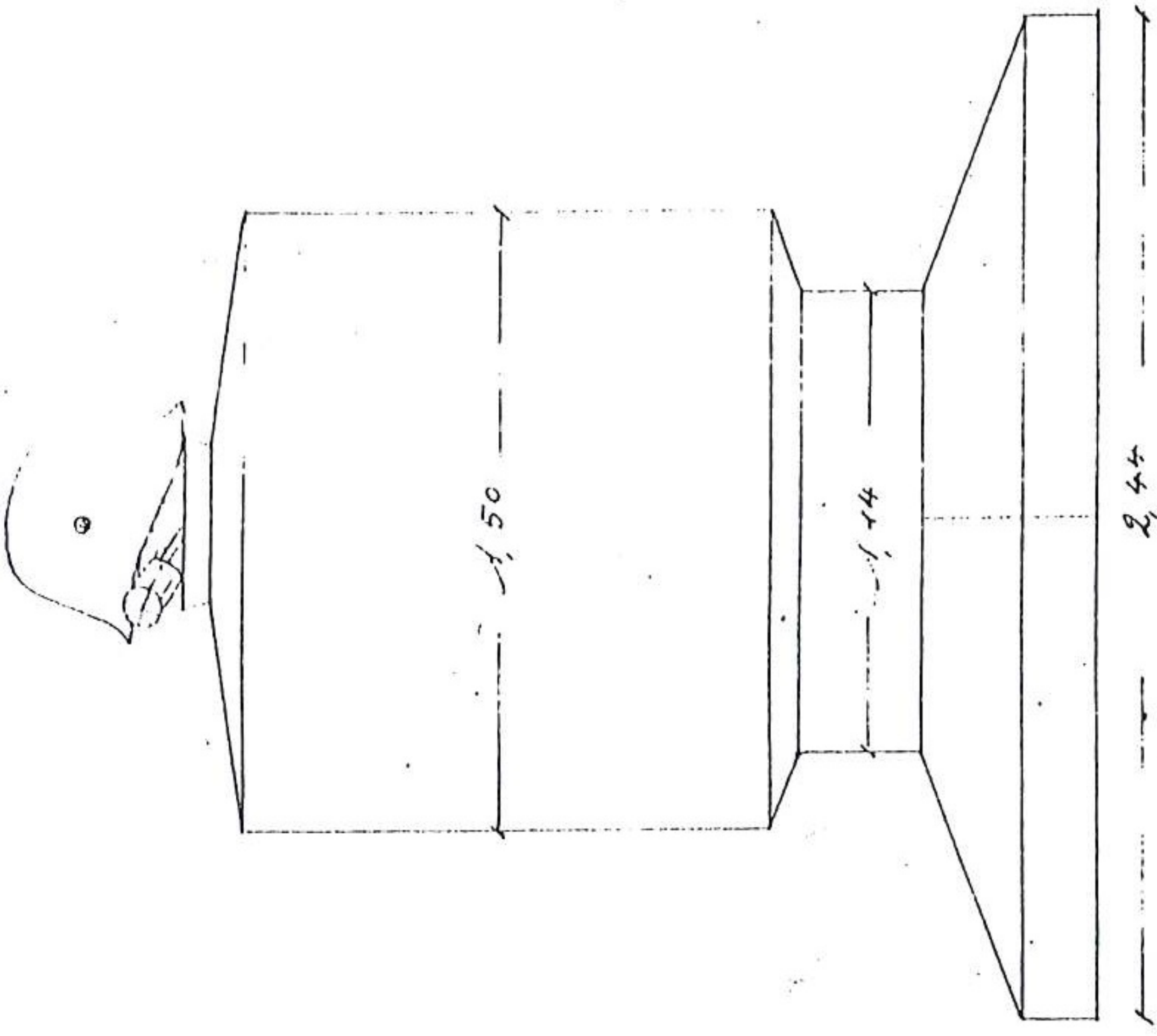
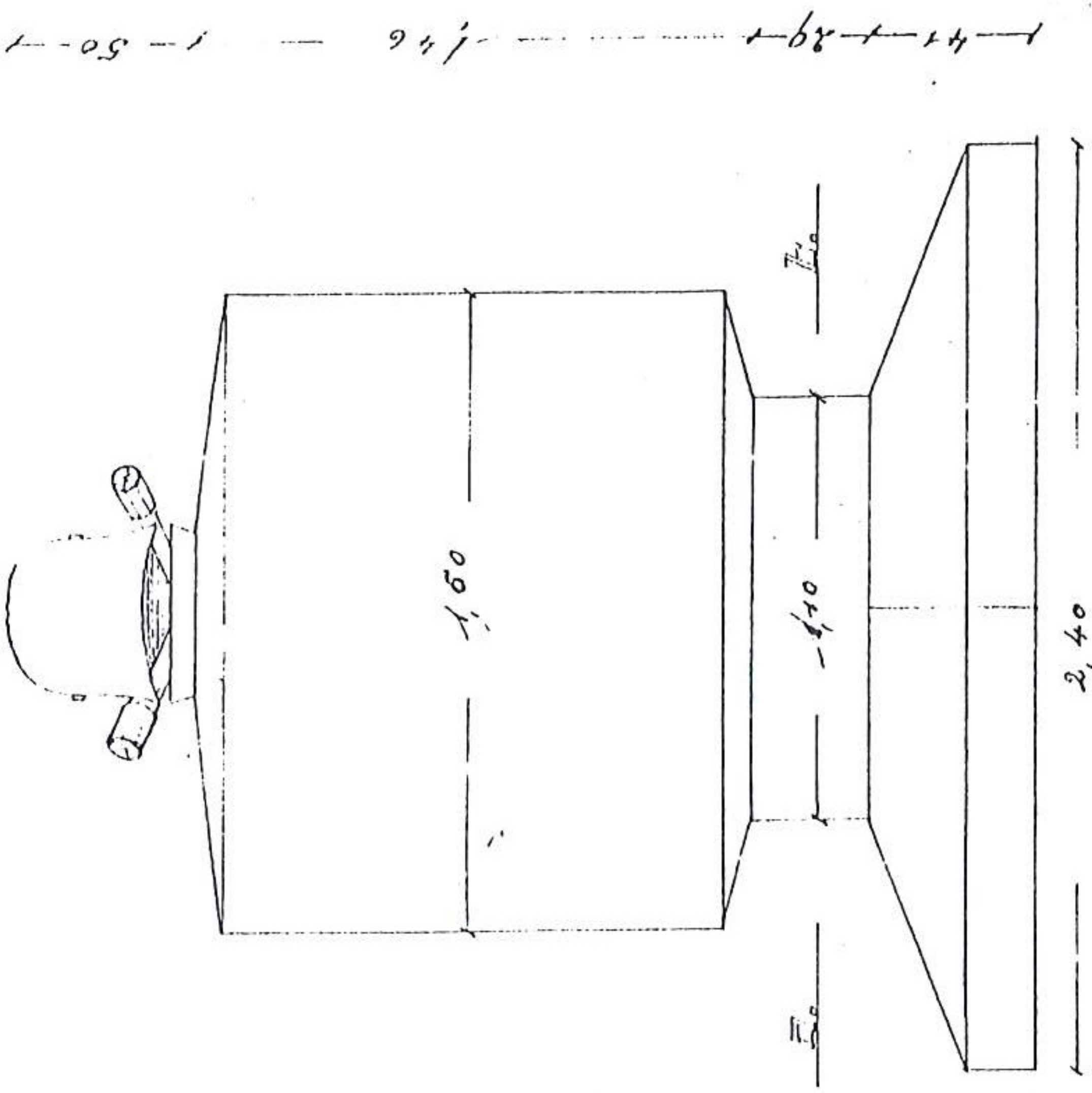
29. Plan sytuacyjny wartowni na terenie pl. Powstańców Śląskich, Paul Danneberg, 1921,

1:500, ABMW t.1834.

30. Fragment planu Wrocławia, lokalizacja pomnika I I Regimentu, b.a., 1924, 1:1000, ABMW t.1834.

Genehmigt nach Massgabe des
Bauscheines P. 111 2031.8/24
Breslau, d. 26. Februar 1924
Städt. Baupolizeiverwaltung

Unterstützung

32. 1:22

A technical drawing of a square. The square is divided into four quadrants by a horizontal and a vertical line. In the center of the square is a smaller square filled with vertical hatching. To the right of the main square, there is a dimension line with arrows at both ends, indicating the height of the square. The number '240' is written vertically next to the dimension line.

Zuerst zum Erzeugen eines Deckungs file
 das oben auf der No 51 auf dem gestrichen
 Reichtum ist zu sehen
 Nachteil: "Therapie"
 Regelmäßig zu sehen.

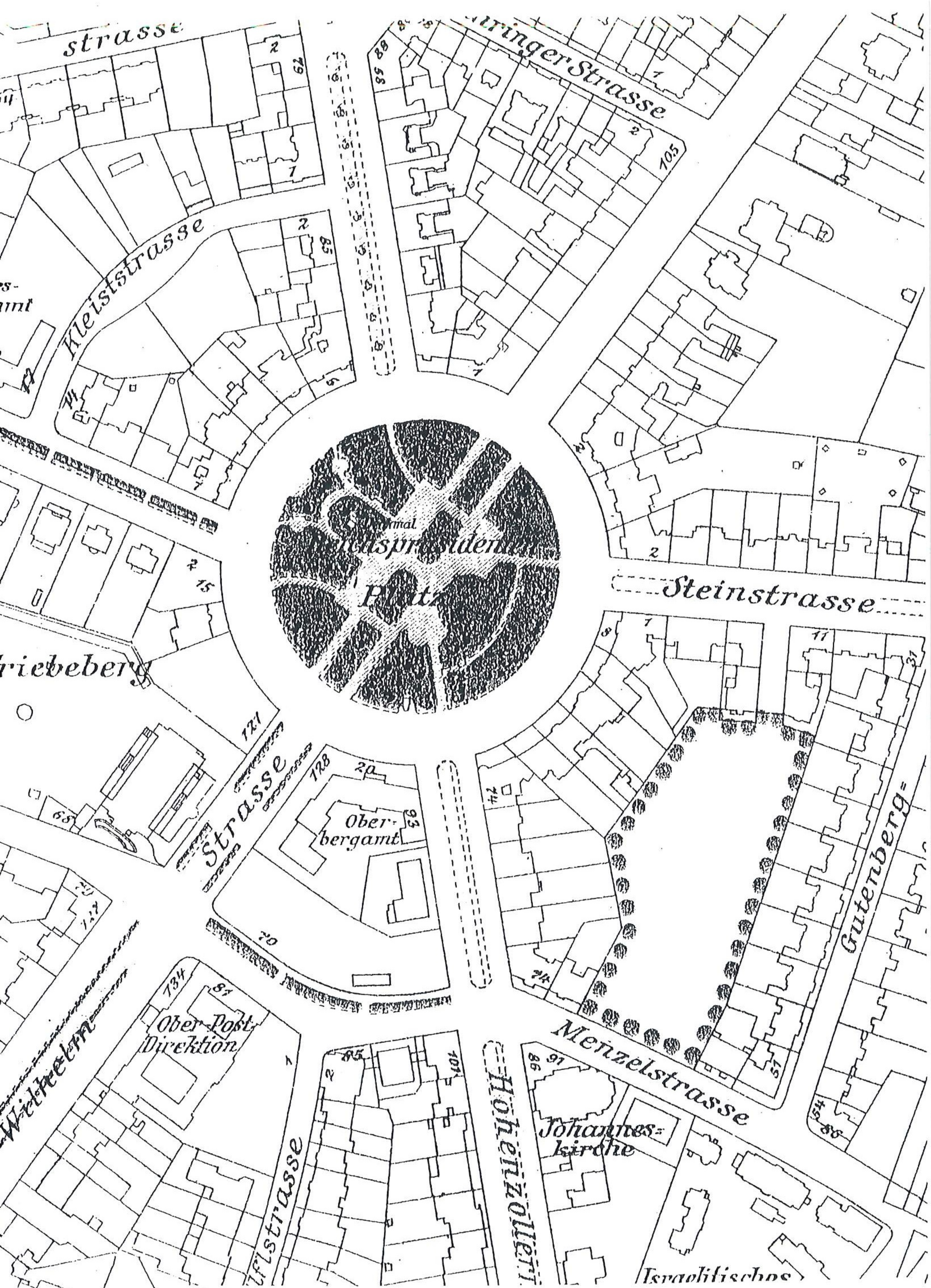
Grüß die Vereinigung der Offiziere 99.
Des ehemal. 4. Inf. Regt. Nr. 54:

P. H. H. H.

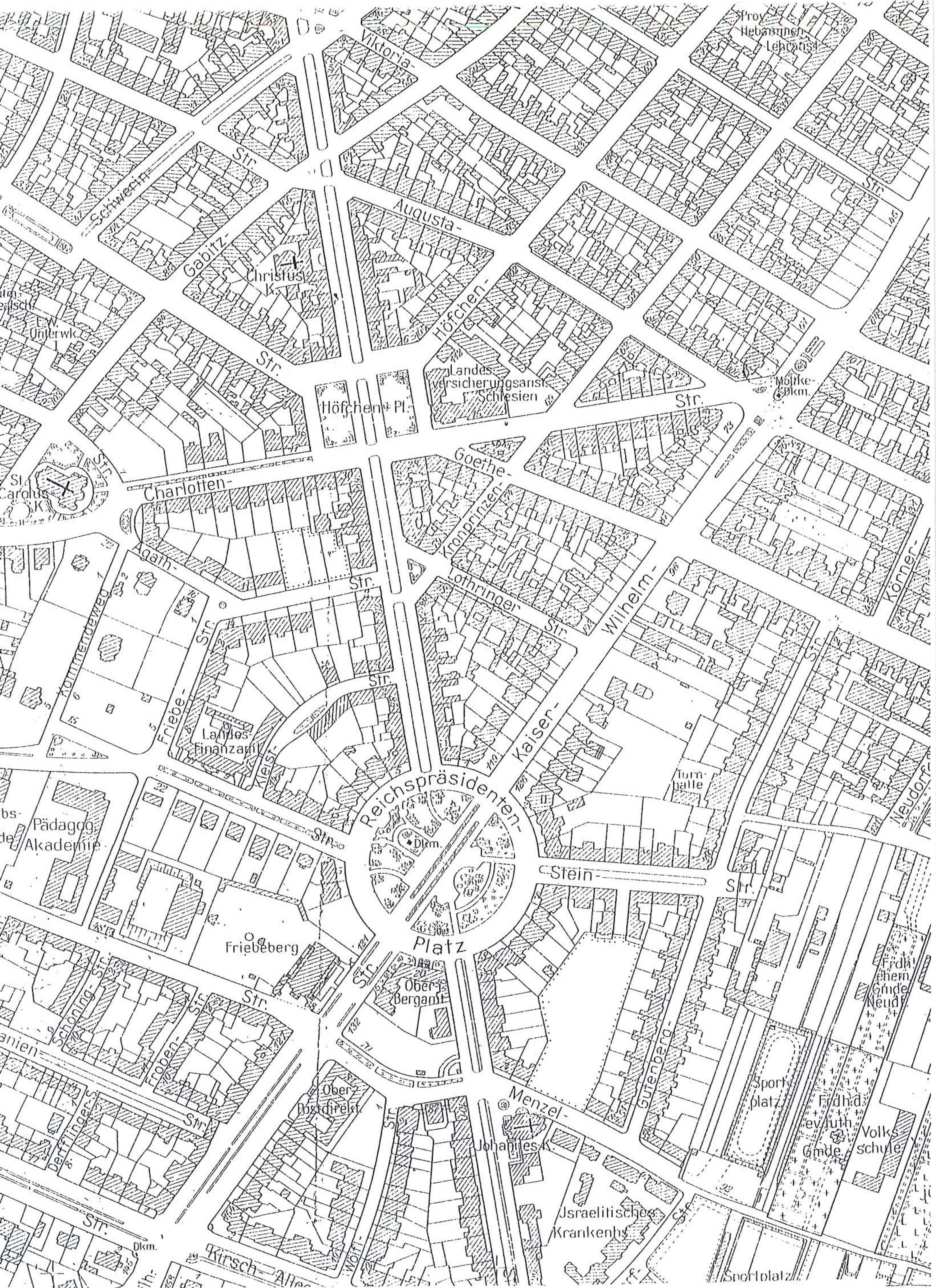
Generalmajor
Kladg

Vorsitzender des Denkmalausschusses.
Genehmigt nach Massgabe des
Bauscheines P.^m 22531. 3/34.

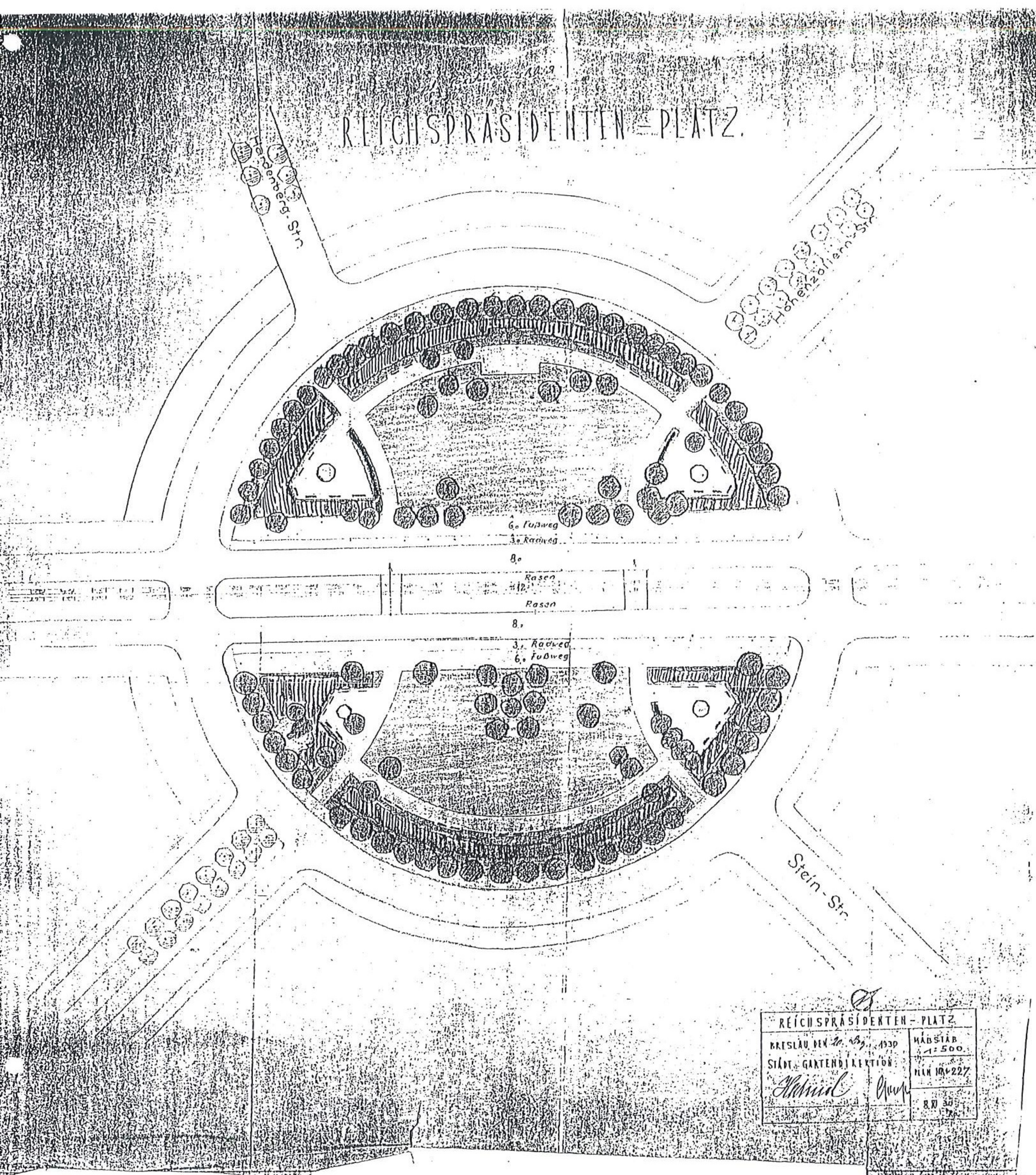
421P

32. Fragment planu Wrocławia, b.a., 1926, 1:5000, ABMW VII-64.

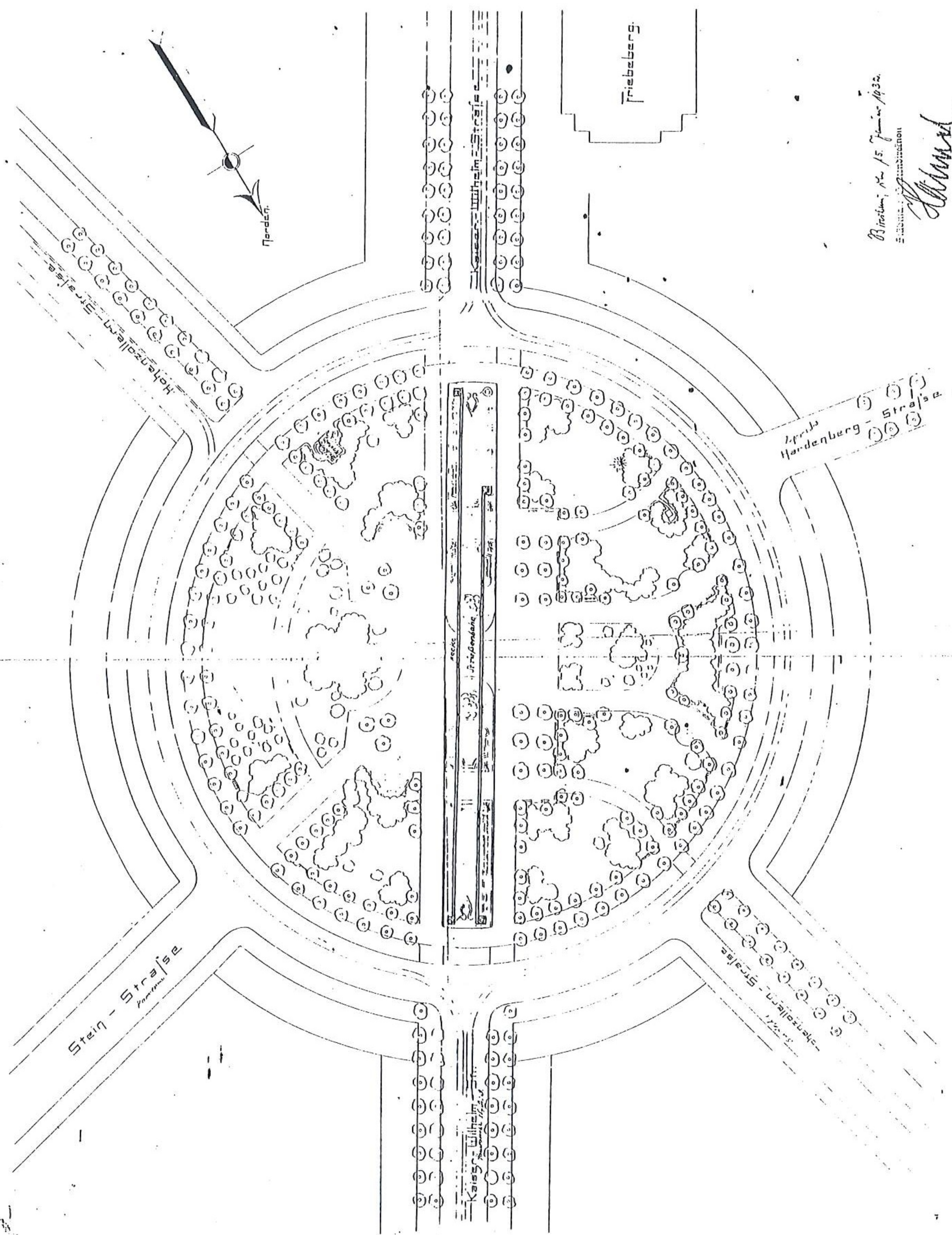

33. Fragment planu Wrocławia, b.a., 1928, b.s., ABMW b.sg.

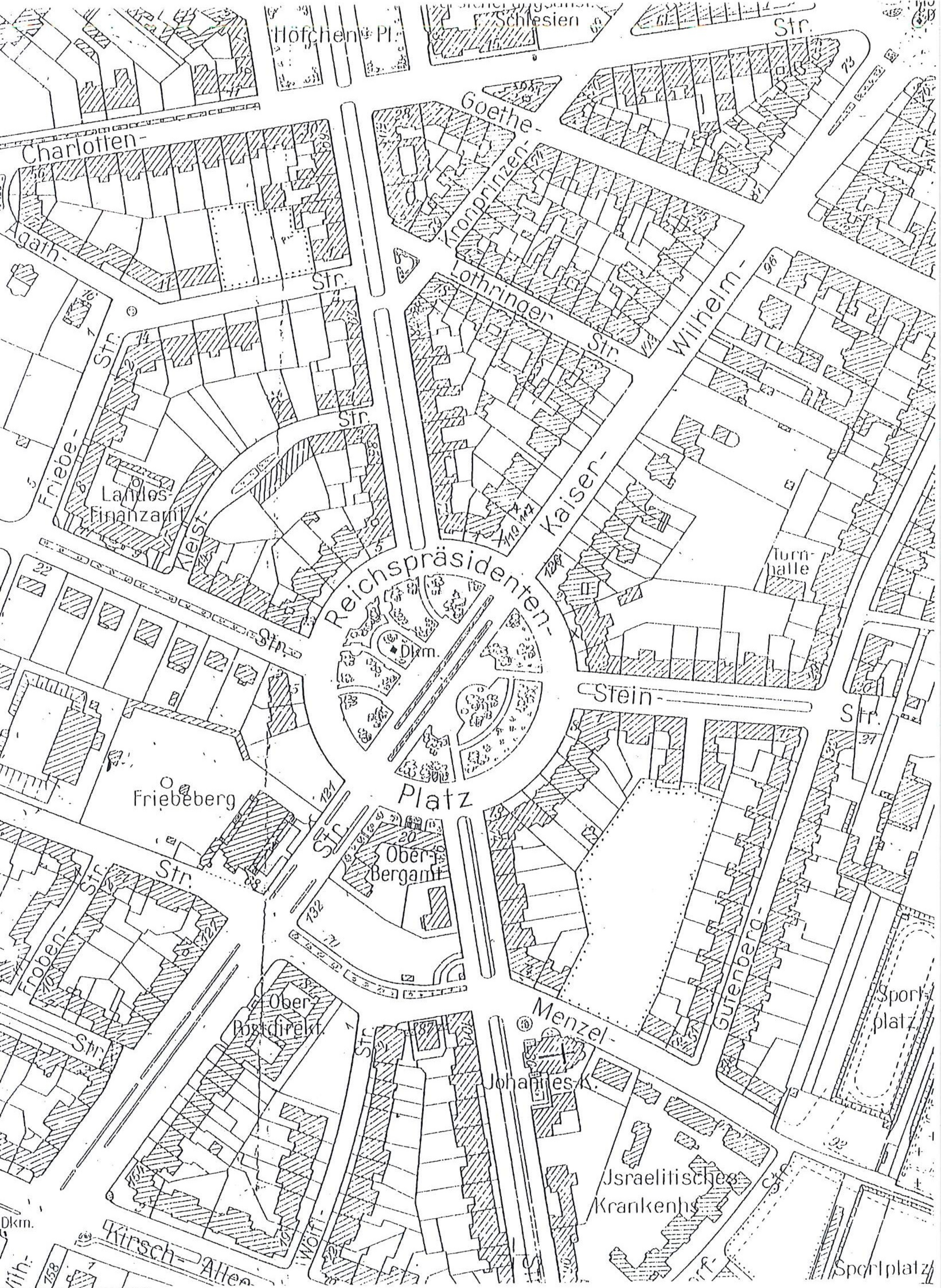

34. Projekt zieleni placu Powstańców Śląskich, Hahnel, 1930, 1:500, ABMW VII-64.

Kaiser - Wilhelm - Platz.
M. B. 10. 10. 1932.

B. 10. 10. 1932.
M. B. 10. 10. 1932.
Friedberg - Straße
Friedberg

36. Fragment planu Wrocławia, b.a., po 1932, b.s., ABMW b.sg.

